

Рэктар і яе Alma mater

Рэктарам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў не так даўно стала Аліна КОРБУТ. Супрацоўнікі ўстановы (пра гэта нам вядома дакладна) былі задаволены: адказную пасадку заняў не чалавек збоку, а свой, даўно вядомы. Аліна Анатоляўна прайшла ва ўніверсітэцкіх сценах усе прыступкі: і навучальныя — была студэнткай, аспіранткай, і кіруючыя. Да нядаўняга часу яна працавала першым прарэктарам. Так што кар’ерны рост — цалкам заканамерны і лагічны. Таму рэдакцыя “К” вырашыла не губляць час і пазнаёміцца з рэктарам як мага бліжэй. Забягаючы наперад, зазначым: сустрэча адбылася, як кажуць палітыкі, пры выключным задавальненні абодвух бакоў — на вышэйшым узроўні ўзаемадаверу і ўзаемакарысці.

Яўген РАГІН / Фота Юрыя ІВАНОВА

Творца пра творцу

БЫЦЬ ПЕСНЯРОМ ЭПОХІ

“Дзякуючы творам Леаніда Шчамялёва, мы быццам заглядаем у душу чалавека, і праз яго барацьбу, шчасце, надзею, веру, смутак увачавідкі адчуваем рытмы часу,” — напярэдадні юбілею народнага мастака пра сябра піша Барыс Крэпак.

Ст. 15

Art-блог

СУЧАСНАЯ РЭВІЗІЯ “РЭВІЗОРА”

“К” дачакалася “Рэвізора” ў Нацыянальным акадэмічным тэатры імя Янкі Купалы і ўпэўнілася, што і праз 160 гадоў усё гэтак жа трапна гучыць гогалеўскае слова.

Ст. 8

Соцыум

СКАЛІЁЗ ЯК ХВАРОБА ПРАФЕСІІ?

Што рабіць, калі ў дзіцёнка скаліёз і расстацца з харэаграфіяй неабходна ўжо будучай балерыне або майстру спорта?

Ст. 4 — 5

Заканчэнне — на старонках 6 — 7.

Гуканне вясны па-кітайску

Пры ўсёй шматаблічнасці этнаграфіі, нацыянальных традыцый і побытавых звычак, людзі ва ўсім свеце сутнасна не розняцца. У прыватнасці, паўсюль поры года маюць устойлівую асацыяцыю з чалавечым жыццём. Вясна — нараджэнне, лета — маладосць, восень — сталасць, зіма — адыход. Нашы продкі, дарэчы, пачаткам года лічылі менавіта вясну. І святкуючы “Гуканне вясны”, мы адчуваем сваю сувязь з роднай зямлёю і тымі, хто жыў тут да нас. Гадавое кола — адвечнае кола быцця. Вось і ў Кітаі свята Вясны глыбока ўкаранілася ў народную свядомасць і з’яўляецца адным з самых улюбёных.

Пётра
ВАСІЛЕЎСКИ

Мяркуецца, што ягонная гісторыя налічвае чатыры тысячагоддзі. Свята Вясны сімвалізуе гармонію чалавека і прыроды, увасабляе душэўны спакой і псіхалагічную ўраўнаважанасць. Для кітайцаў гэта найперш сямейнае свята, але беручы да ўвагі ролю Кітая ў сусветнай супольнасці, яно можа трактавацца і як духоўнае пасланне краіны чалавецтву.

Ёсць звесткі, што летась кітайскае свята Вясны адзначалася ў 140 краінах і рэгіёнах, у чатырох сотняў гарадоў. У Беларусі ў ім бралі ўдзел больш за дзве з паловай тысячы чалавек. Святочныя мерапрыемствы ладзіліся ў нас і сёлета. Арганізатары — Міністэрства культуры КНР, Пасольства КНР у Рэспубліцы Беларусь і Міністэрства культуры нашай краіны. Да арганізацыі таксама спрычыніліся Дэпартамент культуры правінцыі Хунань, Кітайскі культурны цэнтр у Мінску і ТАА “Бел Хуавэй Тэхналоджыс”.

1 лютага ў Мінскім дзяржаўным палацы дзяцей і моладзі прайшлі прэс-канферэнцыя і культурны кірмаш. Наступным днём у Беларускай дзяржаўнай філармоніі адбыўся гала-канцэрт, прысвечаны правінцыі Хунань. А завяршэннем свята стаў флэшмоў у Кітайскім культурным цэнтры. На свяце Вясны перада сталічнай публікай выступілі ансамбль песні і танца “Чароўнасць захаду правінцыі Хунань”, адбыліся фотавыставы “Адзін пояс, адзін шлях”, майстар-класы па жывалісе гоха, каліграфіі, кітайскай выцінанцы, знаёмства з кітайскімі музычнымі інструментамі, фотасесіі з артыстамі ў традыцыйных кітайскіх строях і іншыя культурныя мерапрыемствы.

Арганізацыйны камітэт свята Вясны ў Беларусі выказаў спадзяванне, што яно стане ўвасабленнем сугучча сэрцаў кітайскага і беларускага народаў і паспрыяе развіццю стратэгічнага партнёрства Кітайскай Народнай Рэспублікі і Рэспублікі Беларусь ва ўсіх галінах. Можна канстатаваць, што так і атрымліваецца.

K

Пачаўся продаж сертыфікатаў на “Славянскі базар у Віцебску”

Асноўныя мерапрыемствы XXVII Міжнароднага фестывалю мастацтваў пройдуць з 12-га па 16-га ліпеня (дадаткова, як звычайна, адбудуцца да адкрыцця форуму і па яго закрыцці).

1 лютага ўжо паступілі ў продаж падарункавыя сертыфікаты намінамі ў 10, 20, 30, 50 і 100 рублёў, якія з 23 лютага па 18 ліпеня можна абмяняць на білеты. На першым этапе іх рэалізацыі будуць даступныя білеты на сольныя праекты ў Летнім амфітэатры; на другім,

што распачнецца 23 сакавіка, — на ўсе канцэрты на гэтай сцэне; на трэцім, аб пачатку якога паведамаць пазней, — на іншых пляцоўках.

Сталі вядомыя і некаторыя імёны артыстаў, якіх прыме горад на Заходняй Дзвіне. Публіку ў Амфітэатры чакае сапраўды сенсацыйны кан-

цэрт з двух аддзяленняў з удзелам Горана Брэгавіча і яго Wedding and Funeral Orchestra і Эміра Кустурыцы з The No Smoking Orchestra (на здымках). Дзве гэтыя культурныя творчыя постаці некалі пасварыліся вусмерць, і вось ужо каторы год доўга разыходзяцца спрабуючы навесці паміж імі ранейшыя сяброўскія масты. Як ведаць, можа, на віцебскай зямлі здарыцца

іх канчатковае прымірэнне? А Кустурыца, дарэчы, у рамках кінапраграмы фестывалю прадставіць глядачам свой апошні фільм “Па Млечным Шляху”. Вясільце гаспадароў і гасцей форуму стане, у прыватнасці, расійскі праект “Comedy Family. Супершоу”. Адным жа з фінальных акордаў “Славянскага базару-2018” будзе сольнік гурта “Мушкетёр”.
Падрыхтаваў **Алег КЛІМАЎ**

1500 артыкулаў пра Купалу

31 студзеня ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы адбылася прэзентацыя першага тома персанальнай энцыклапедыі “Янка Купала”, які пабачыў свет у выдавецтве “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі”.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ /
Фота аўтара

Як распавяла “К” вучоны сакратар Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы Галіна Воранава, гэта багата ілюстраванае выданне ўключае каля 1500 артыкулаў — біяграфічных, літаратуразнаўчых, крыніцазнаўчых, бібліяграфічных і нават геаграфічных. Яны даюць шырокі даведчы матэрыял пра жыццё і творчасць народнага паэта Беларусі, распавядаюць пра гісторыю ўшанавання і даследавання спадчыны нацыянальнага генія.

— Нагадаю, што яшчэ ў 1986 годзе “Беларуская Савецкая Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі” выдала ў адным томе энцыклапедычны даведнік “Янка Купала”, — адзначыла суразмоўца. — З таго часу прайшло больш за тры дзесяцігоддзі, адбылося шмат змен у грамадска-палітычным жыцці краіны, адкрыліся многія,

Падчас прэзентацыі выдання.

раней забароненыя, творы Купалы, а таксама абставіны яго грамадскай і літаратурнай дзейнасці. Менавіта з гэтай прычыны выданне новай энцыклапедыі — актуальнае патрэба сённяшняга часу.

Падчас прэзентацыі з вуснаў прамоўцаў неаднаразова падкрэслівалася думка пра тое, што персанальная энцыклапедыя “Янка Купала” з’яўляецца інтэрнацыянальным праектам. У выданні ўтрымліваецца інфармацыя не толькі пра беларускіх дзеячаў культуры і мастацтва, але і пра прадстаўнікоў замежжа, якія звязаны з творчасцю паэта. Напрыклад, пра кітайскага мастака Ао Тэ, які стварыў партрэт Янкі Купалы, пра Хізы Газіевіча Асадулаева, які ўпершыню ў беларускай літаратуры пераклаў вершы паэта на карацінскую мову, і многіх іншых.

У выданні таксама ідзе гаворка пра перакладчы-

каў твораў Купалы на рускую, казахскую, грузінскую, балгарскую, татарскую і іншыя мовы. Асобна ў энцыклапедыі вылучаны тэмы: “Армянская літаратура і Янка Купала”, “Англамоўны свет і Янка Купала”, “Азербайджанская літаратура і Янка Купала”... Акрамя таго, у кнізе сабраны звесткі пра месцы, дзе ў свой час пабываў Купала: у Расіі, Грузіі, Славакіі, Фінляндыі.

Пры садзейнічання Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы ў выданне ўвайшлі артыкулы пра Льва Дашкевіча — аўтара мастацкіх фотопартрэтаў Купалы 1923 і 1924 гадоў, пра дваранскі род Замбжыцкіх, які валоўдаў маёнткам Вязынка,

а таксама больш за 300 ілюстрацый.

Першы том энцыклапедыі “Янка Купала” багата ілюстраваны рэпрадукцыямі карцін і фотаздымкамі. Усяго пад вокладкай першага тома абноўленай энцыклапедыі сабраны артыкулы ад “А” да “З”. Тыраж выдання — 1500 асобнікаў. Сярод аўтараў артыкулаў — навуковцы

Навукова-акадэмічнай навукаў Беларусі і шэрагу ўніверсітэтаў краіны.

Дарэчы, летась купалаўскай тэматыцы былі прысвечаны і іншыя

кнігі выдавецтва “Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі”: “Янка Купала” ў серыі “Беларуская дзіцячая энцыклапедыя”, а таксама кніга вершаў для дзяцей “Хлопчык і лётчык”.

Як неаднаразова адзначалася падчас прэзентацыі энцыклапедыі, праца над маштабным праектам працягваецца. Так, сёлета плануецца выданне другога тома энцыклапедыі і кнігі аднаго верша Янкі Купалы “А хто там ідзе?” у перакладзе на 100 моў свету.

K

**КАБ ПЕРШЫМІ
ЧЫТАЦЬ
НАШЫ
МАТЭРЫЯЛЫ,
ВЫПІСВАЙЦЕ
ГАЗЕТУ
“КУЛЬТУРА”.**

Газета **КУЛЬТУРА** ШТОТЫДНОВА ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца з кастрычніка 1991 года. Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.
Галоўны рэдактар — Ілья Васільевіч СВІРІН; намеснік галоўнага рэдактара — Вераніка МОЛАКАВА; адказны сакратар — Юрый КАРПЕНКА; рэдактары аддзелаў: Надзея БУНЦЭВІЧ, Яўген РАПН; аглядальнікі рэдакцыі: Дар’я АМЯЛЬ-КОВІЧ, Настасся ПАНКРАТАВА, Генадзь СІВОХІН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; спецыяльныя карэспандэнты: Пётр ВАСІЛЕЎСКИ, Алег КЛІМАЎ; карэспандэнт — Ганна ШАРКО; фотакарэспандэнт — Сяргей ЖДАНОВІЧ; мастацкі рэдактар — Наталія ОВАД; карэктар — Мая ХУТКОВА.
Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны адрас: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыяна-выдавецкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”.
Дырэктар — СЛАБОДЗІЧ Ірына Аляксееўна; першы намеснік дырэктара — КРУШЫНСКАЯ Людміла Аляксееўна. Прыёмная: (017) 334 57 41.
220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77, Чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35.
Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас. Аўтарскія рукапісы не рэзюмуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах рэкламы.
© “Культура”, 2018. Наклад 4 072. Індэксы 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісана ў друку 02.02.2018 у 17.30. Замова 469. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку”. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. Пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Сапраўдныя колеры Чырвонага касцёла

Храм, які лічыцца адной з візітовак Мінска, ужо каторы месяц абнесены агароджай, а замест гукаў аргана там часта можна пачуць рокат перфаратара. Асноўным выканаўцам работ з'яўляецца прадпрыемства “Мінская спадчына”, якое спецыялізуецца на рэстаўрацыі архітэктурных аб'ектаў у сталіцы і курыруе аднаўленне гістарычнага цэнтра горада.

Многіх мінчукоў і турыстаў цікавіць, як адбываецца грунтоўная рэстаўрацыя Чырвонага касцёла — і наогул, навошта яна спатрэбілася? Тым больш, вонкава ён і да яе пачатку выглядаў нядрэнна.

Генадзь ВОХІН / Фота Сяргея ЖДАНОВІЧА

ПАТРЭБА НАСПЕЛА ДАЎНО

— Звычайны чалавек можа здзівіцца: маўляў, касцёл жа і так у добрым стане, навошта яшчэ рэстаўрацыя? Але насамрэч, на жаль, гэта было зусім не так, — кажа прараб “Мінскпрамбуду” Андрэй Семянчэня, які непасрэдна адказвае за вытворчасць работ на аб'екце.

Храм, які цудам ацалеў у абедзве вайны і часы барацьбы з рэлігіяй, зазнаў мноства пераўтварэнняў і “ўдасканаленняў”. Пэўны час яго нават хацелі перабудаваць у самы вялікі ў савецкай Беларусі кінатэатр. Тады айчынная інтэлігенцыя будынак адстаяла, і ў ім быў створаны Дом кіно з двума кіназаламі і кавярняй у асноўным корпусе і музеем кінаматаграфіі — у вежы.

Усе гэтыя пературбацыі не маглі не сказацца на ягоным цяперашнім стане. З цягам часу замест дахоўкі з'явілася бляха, асобныя цагліны сталі трушчыцца і іх замянялі — далёка не заўсёды на такія самыя і па якасці і па колеры. У выніку, сцены давалося фарбаваць.

Відавочна, прыспеў час правесці поўнае аднаўленне — не проста капітальны рамонт, а паўнаватрасную рэстаўрацыю. Ды па магчымасці вярнуць гісторыка-культурнай каштоўнасці, якой вось ужо паўстагоддзя з'яўляецца касцёл святых Сымона і Алены, яе адпачатнае аблічча. Да ўсяго, назапасілася і мноства практычных праблем: сутарэнні сённыя вымагаюць гідраізаляцыі, а інжынерныя сеткі — замены.

ПРЫБУДОВА ПРЫБУДОВЕ РОЗНІЦА

Хаця патрэба ў сур'ёзнай рэнавацыі касцёла наспела даўно, ды і гаворка пра гэта вялася ўжо не першы год, некаторыя пытанні ледзь не да апошняга моманту заставаліся нявырашанымі. Так, касцёльны камітэт даволі актыўна прасоўваў ідэю ўзвядзення прыбудовы да галерэі храма. А разам з пачаткам работ на агароджы нават былі аператыўна ўсталяваныя рэндары з выявай эскізнага праекта гэтага двухпавярховага і даволі вялікага збудавання з вежай. Паводле задумы, на яе плошчах мусіў быць размяшчана духоўна-адукацыйны цэнтр.

Аднак як патлумачыць галоўны інжынер “Мінскай спадчыны” Міхаіл Жых, у такім выглядзе на гэтым месцы прыбудовы ніколі не існавала, і таму лагічна, што Беларуская рэспубліканская навукова-метадычная рада па пытаннях гісторыка-культурынай спадчыны пры Міністэрстве культуры Рэспублікі Беларусь не ўхваліла прапанову па яе ўзвядзенні.

Аднак пытанне з новай прыбудовай яшчэ да канца не вырашанае. Літаральна днямі ў курыі Мінска-Магілёўскай архідыяцэзіі Рымска-каталіцкага касцёлу ў Беларусі прайшла супольная нарада з прадстаўнікамі Беларускага камітэту ICOMOS, Таварыства аховы помнікаў, Беларускага саюза архітэктараў і МГА “Гісторыка” з удзелам адмыслова запрашаных экспертаў. Абмяркоўвалася там акурат імавернае будаўніцтва духоўнага цэнтра. У выніку плённай дыскусіі ўдалося прыйсці да высновы, што анансаваны варыянт прыбудовы з ве-

Адмыслова для правядзення работ на Чырвоным касцёле арганізаваны цэх па вытворчасці цагляў.

жай і сапраўды немагчымы, але ад самой ідэі яе ўзвядзення адмаўляцца не варта. Таму пасля зацвярджэння праекта зон аховы будзе прапанаваны новы эскіз, які не павінен пагаршаць умовы ўспрымання і выкарыстання гісторыка-культурынай каштоўнасці.

ЯК ЗМЕНШЫЦЬ ДЫСАНАНС

Як удакладніў спадар Жых, нягледзячы на задуму аб вяртанні касцёлу першапачатковага выгляду, некаторыя пазнейшыя “напластаванні” ўсё ж застануцца. Так, прынятае рашэнне пакінуць трохпавярховую паўкруглую прыбудову да алтарнай часткі — у ёй сённы размяшчаюцца адміністрацыйныя службы парафіі. Аднак і пакідаць яго ў цяперашнім выглядзе таксама не выпадае —

тынкаваны фасад вельмі моцна дысануе з усім будынкам. Таму было вырашана ўцяпляць гэтыя сцены і пакрыць іх палімерным матэрыялам, які б імітаваў цагляную кладку.

— Аднак касцёльны камітэт настаяў на замене палімера на клінкерную цаглу, — заўважае Андрэй Семянчэня. — Лічу, гэта правільна. Хаця такое рашэнне і даражэйшае, але затое сам матэрыял больш доўга тэрміновы ды трывалы. На дадзены момант мы чакаем адкарэктаванага праектнага рашэння і будзем прыступаць да работ.

Як раскажаў Міхаіл Жых, на дадзены момант вядуцца работы першай чаргі — замена інжынерных канструкцый страхі, вяртанне аўтэнтчнай керамічнай дахоўкі і аднаўленне першапачатко-

вага колеру касцёла, схаванага пад слоём фарбы:

— Спадзяюся, што ніякіх неспадзяванак не здарыцца, і да вызначанага тэрміну — да канца лета — мы ўвесь гэты аб'ём работы выканаем. Нягледзячы на тое, што аб'ект — не проста незвычайны, але і даволі складаны, з графіку не выбіваецца. Вядома, бываюць “нечаканыя” адкрыцці, з'яўляюцца цяжасці ў правядзенні работ, але мы ўсё вырашваем у рабочым парадку. А паколькі Чырвоны касцёл — гэта вельмі важны для горада помнік спадчыны, мы гранічна адказна падыходзім да кожнай дробязі.

ЛЕТАПІС ХРАМА Ў ЦЭГЛЕ

А “неспадзяванкі” пры правядзенні работ сапраўды здараюцца.

Вялікія праблемы, напрыклад, выклікалі тыя ж работы па ачышчэнні цагляў ад фарбы. Як патлумачыў Андрэй Семянчэня, давалося нават аператыўна мяняць зацверджаную праектам тэхналогію:

— Сцены касцёла амаль на 80% пафарбаваныя, месцамі нават у некалькі слаёў. Напэўна, толькі вежы засталіся нескранутымі. Першапачаткова праектам было прадугледжанае зняцце фарбы хімічным растварам. Аднак ён не здолеў аддзяць усе яе слаі. Больш за тое, пачаў уступаць у рэакцыю і з фарбай, і з самай цаглай, і ў выніку на той утвараліся высалы, якія было немагчыма выдаліць. Хто яго ведае, да чаго гэта можа прывесці ў будучыні? Таму давалося перабраць каля пятнаццаці іншых тэхналагічных варыянтаў, пакуль не спыніліся на самым аптымальным. І ўсё гэта — пад навуковым дагледам і з зацвярджэннем зменаў у праектнай дакументацыі.

Ачыстка цагляў ад фарбы займае вельмі шмат часу — усё робіцца ўручную і “індывідуальна”. Затое, шмат дзе сталі праяўляцца адзнакі жыцця касцёлу розных часоў.

— На сцяне добра заўважныя ўсе эпохі гісторыі храма, — працягвае спадар Семянчэня, дэманструючы размаітую кладку. — Вось гістарычная цагла, з якой і быў пабудаваны касцёл. А вось тут — пазнейшыя ўстаўкі на месцы разбуранай. Адрозніваць вочы кідаецца, што савецкая цагла — іншага памеру. Яна трохі карацейшая, і каб вытрымаць агульныя габарыты і наблізіцца да арыгінальнага малюнку, цэментныя швы паміж цаглямі рабіліся значна больш шырокімі. Пад фарбай гэта не было заўважным, а цяпер выглядае жаліва. Таму мы праводзім работы па яе замене. Дарэчы, намі быў адмыслова арганізаваны цэх па вытворчасці цагляў для правядзення работ на Чырвоным касцёле — і звычайнай прастакатнай, і фігурнай.

Важнае пытанне, якое хвалюе не толькі вернікаў: “Ці не будзе для правядзення работ закрыты ўваход і ў сам храм?” У адказ Міхаіл Жых запэўніў, што згодна з планам рэстаўрацыі, закрыццё доступу ва ўнутраныя памяшканні не прадугледжанае — усе работы падчас першай чаргі, так і другой будуць суднасна адносіцца з раскладам набажэнстваў і не перашкаджаць ім.

Калонка рэдактара

Прэзюмпцыя невінаватасці аўтара

1 лютага беларуская арт-супольнасць нарэшце змагла ўбачыць айчыны праект на леташнім Венецыянскім біенале, які многія ўжо паспелі не проста раскрытыкаваць, а расшуматаць, бы Тузік грэлку — зразумела, па прынцыпе “не чытаў, але асуджаю”.

Ілья СВІРЫН

Калі год таму “Стол” Рамана Заслонава, Уладзіміра Лабковіча і Сяргея Талыбава быў абраны журы ў якасці нашага дэлегата ў Венецыю, вэрхал усчаўся неслабы. Яно і зразумела — аўтары праекта асацыяваліся з чым заўгодна, апрача сучаснага мастацтва. Прыкладам, куратар і ініцыятар Раман Заслонаў мае рэпутацыю камерцыйна паспяховага жывалісца — рэспектабельнага і салоннага ў

адзін эпізод яшчэ не паспявае скончыцца, камера ўжо адплывае да наступнага. Нават фінальная цітра не азначаюць канец стала — цыкл адразу ж пачынаецца нанова.

Фільм не вымагае наўпроставай інтэрпрэтацыі — хутчэй, гэта гульня вобразаў, пакліканая сінхранізавацца з жыццёвым досведам рэцыпіента, абуджаць яго ўяўленне ды выклікаць спонтанныя пачуцці. У якасці ўмоўных аналагаў мне прыгадаліся, напрыклад, “Плач імператрыцы” Піны Баўш або работы Біла Віёлы.

нейтральным сэнсе слова. Як на бяду, ён акурат тады стаў яшчэ і рэстаратарам. Галодныя калегі па цэху, натуральна, з гэтага паклілі.

Зразумела, чакаць ад такой асобы грунтоўнага выказвання на ніве contemporary art было праблематычна. Маўляў, ці ж растуць на цяроўніку смоквы, а на дзядоўніку вінаград? І тым не меней, яно здарылася — насуперак усім чаканням.

Фільм, які з’яўляецца цэнтрам праекта, не мае да знаёмага нам Заслонава бадай ніякага дачынення. Прынамсі, маіх здольнасцяў да абагульнення бракуе, каб гэтую павязь знайсці. На экране — бясконцы, бы стужка Мёбіуса, стол, за якім сядзяць самыя розныя людзі. Некаторыя з гэтых вобразаў нам вельмі знаёмыя, некаторыя — даволі энigmatычныя. Некаторыя — рэалістычныя, а некаторыя — гратэскавыя. Некаторыя родам яўна адсюль, з постсавецкай рэчаіснасці, а некаторыя — пэўна, з Месяца.

Мы бачым урыўкі розных сюжэтаў. Часам яны пазнавальныя, і адсутныя пазлы можна лёгка рэканструяваць у свядомасці, часам падкрэслена абсурдныя, а часам зусім для нас няўцягмыя — бы выпадкова падгляджаныя фрагменты чужых жыццяў. Людзі і падзеі ідуць несупынна пlynню. Калі

Але самае важнае — адсутнасць фальшы і штучнасці. У фільме, дзе задзейнічаны тэатральныя акцёры, бадай, няма тэатральшчыны: героі пачуваюцца цалкам натуральна. Нават няправільная лексіка, што раз-пораз вырываецца з вуснаў персанажаў, не прыцягвае да сябе ўвагі.

Адным словам, фільм атрымаўся зусім негламурным — і таму нечаканым. І тое, што Заслонаў ды ягоныя суаўтары, якія раней “засвяціліся” пераважна на ніве камерцыйнай тэлевытворчасці, раптам узяліся за гэты непрыбытковы для іх праект — зусім з іншай оперы — сведчыць хіба пра... непрадказальнасць чалавечай прыроды і, калі так можна сказаць, яе неабмежаванасць. А таксама і пра тое, што нельга авансам раздаваць ні кампліменты, ні кухталі. Асабліва калі ты журналіст. Урэшце, кожны аўтар мае права на прэзюмпцыю невінаватасці — не быць асуджаным тым, хто не бачыў.

І падчас прагляду фільма ты ахвотна верыш, што ён і сапраўды сумленна перамог у беларускім конкурсе, а потым годна прадставіў краіну ў Венецыі. Можна, для кагосьці нават такі аргумент падасца непераканаўчым, але вось мяне ён цалкам пераканаў.

Многія бацькі чулі ад дактароў: аддавайце дзяцей на танцы, каб выпрацоўвалася правільная пастава. Менавіта па прыгажосць і здароўе дзяцей вядуць у размаітыя харэаграфічныя гурткі, школы, калектывы. Але тут раз — і неспадзяванка! Артапед раптам кажа бацькам юнага танцора пра выхад за межы нормы ў пастаноўцы шыі або пра адхіленні пазваночніка на неясную колькасць градусаў. І добра, калі праблема вырашаецца простымых сходам з гуртка. А што рабіць, калі заняткі перайшлі ўжо ў прафесійную стадыю і расстацца з харэаграфіяй неабходна будучай балерыне або майстру спорта?

Настасся ПАНКРАТАВА

СУПЕРНІЦТВА ЗА КЛІЕНТА

Верагодна, не памылюся, калі назаву харэаграфію адным з самых запатрабаваных масамі відаў пазашкольнай мастацкай самадзейнасці. Заезд у любое мястэчка — абавязкова знойдзеш там або танцавальны гурток пры школе ці СДК, або бацькоў, якія мараць, каб ён з’явіўся. Не дзіва, што прафесійныя харэаграфы стабільна ўзначальваюць рэйтынг кадэравага дэфіцыту ў галіне культуры ўжо не першае дзесяцігоддзе.

Чым большы горад, тым шырэйшы выбар у будучага танцора. Мясцовая школа мастацтваў заўжды гатовая пазнаёміць з класічным стандам, растлумачыць народна-сцэнічны танец, давесці гісторыка-бытавы. Як варыянт — калектывы з першапачаткова абраным жанравым профілем. У буйных гарадах у суперніцтва за кліента ўступаюць і прыватныя клубы з прапановай модных кірункаў — ад хіп-хопу, джаз-фанку і мадэрну да усходніх і лацінаамерыканскіх танцаў. Перад патэнцыйнымі навучэнцамі (і асабліва іх бацькамі) яны казыраюць адаптаванымі праграмамі ад найлепшых харэаграфічных свету і магчымасцямі гастраліваць па Еўропе.

А ў Мінску перад бацькамі паўстае пераўдзена неабмежаваная

Скаліёз як хвароба прафесіі?

Як пазбегуць “зваротных бакоў” прыгажосці

колькасць варыянтаў. Пагатоў, клубы і школы ўсё актыўней зніжаюць узроствы парог для пачатку заняткаў. Калі ў часы майго дзяцінства ў харэаграфічныя класы запрашалі, у асноўным, першакласнікаў агульнаадукацыйных школ (балетную адукацыю мы вынесем за дужкі), то сёння нікога не здзівіш шчыльным раскладам заняткаў у дашкольнікаў. На малага, якога ўпершыню прывядуць у танцклас у пяцігадовым узросце, бацькі іншых навучэнцаў паглядзяць з непаразуменнем: іх “аксакалы” ужо гады два як выступаюць на справаздачных канцэртах ды ездзяць на спаборніцтвы ў катэгорыі “супер кідс”.

Атрымліваецца парадаксальная сітуацыя. Сотні харэаграфічных ва ўсёй краіне займаюцца з тысячамі дзяцей, пачынаючы ад самага пашчотнага іх узросту. Дадайце сюды яшчэ трэнераў, якія вучаць спартыўным танцам, бо многія сучасныя напярмкі харэаграфіі за-

свойваюцца менавіта пад іх крылом. Пасля прыплюсуеце тых, хто яшчэ толькі атрымлівае прафесійную адукацыю. Падаецца, мы павінны быць надзвычай здаровай нацыяй! Чаму ж тады настолькі часта артапеды выносяць танцорам дыягназ “скаліёз”?

ЛЯПІЦЬ, БЫЦЦАМ СКУЛЬПТУРУ

Траўматолаг-артапед здраўпункта Вялікага тэатра Беларусі Нажы Аль Хаек на пачатку размовы прапануе ўспомніць, што стаіць за ўзгаданым мной медыцынскім тэрмінам. Як вядома, пазваночнік складаецца з пазванкоў, якія ўтрымліваюць паміж сабой у вертыкальнай паставе мышцы і звязкі. Скаліёз танцоўшчыкаў часта развіваецца як функцыянальны, бо мышцы, што павінны выраўноўваць пазваночнік, атрымліваюць розныя нагрукі. “Вінаватай” тут можа быць як сама па сабе асіметрычная нагрук-

ка (падчас класу больш працуюць з адной нагі і хуценька прабягаюць іншую), так і харэаграфічны малюнак, калі харэограф з нумара ў нумар ставіць адных выканаўцаў на левы бок, а другіх — на правы.

Такая, здавалася б, дробязь, як змена звычайнай “кропкі” на сцэне, некаму можа выліцца ў сур’ёзныя праблемы са спінай. А яшчэ элементарнае недакладнае выкананне харэаграфічнага элемента, у час не прыкметнае педагогам. Яно хутка “затанцоўваецца” — і тады ўжо корпус незаўважна для ўладальніка пачынае прымаць нефізіялагічную паставу. І калі даросламу танцоўшчыку гэта можа адгукнуцца залішнімі болевымі адчуваннямі, то для пачаткоўца пагражае сапраўдным скрыўленнем пазваночніка.

Бацькі, атрымліваючы на рукі рэнтгенздымак свайго дзіцяці з адхіленнем пазваночніка слупа, адразу пачынаюць шукаць, хто вінаваты. І першымі пад град

папрокаў трапляюць педагогі.

— На зводных канцэртах я пастаянна сустракаюся з калегамі з усёй краіны, і хачу значыць, што айчынныя харэографы — вялікія працаўнікі, людзі з найвышэйшай адданасцю прафесіі, якія ставяцца да дзяцей з сапраўднай любоўю і павагай, — кажа дырэктар смалявіцкай узорнай студыі сучаснага бальнага танца “Шарм” Алена Мыцько. — Аднак трэба прызнаць, што павялічылася колькасць выкладчыкаў танцаў, у якіх няма профільнага дыпламу. Сама бачыла такіх, хто нахапаўся часосці, дзесьці патанчыў — і ўжо лічыць сябе здатным выкладаць. Упэўнена: каб вучыць танцу, неабходна валодаць асновай, якую можна даць толькі харэаграфічная адукацыя.

— Чаму добра браць дзяцей у маленькім узросце? — падохплывае педагог названай студыі Крысціна Мыцько. — Іх можна ляпіць, быццам скульптуру. Настаўнік павінен кантраляваць, як пастаўлены корпус і нацягнутыя калені. Калі я бачу, што мая навучэнка цягнецца, але сутулай спінай, я выраўноўваю яе. Не трэба ленавацца надаваць увагу, тады не толькі пазбегнеш верагодных фізіялагічных праблем, але і пазбавіш навучэнца многіх недахопаў. Прыкладам, у нас у студыі цудоўна выпраўляецца касалапасць, сутуласць.

ДАВЯРАЦЬ, ПРАВЯРАЦЬ, СУПРАЦОЎНІЧАЦЬ

Чаго крывіць душой: у кожнай прафесіі ёсць выбітныя творцы, а сустракаюцца і выпадковыя людзі. Аднак ці насамерч толькі педагогі адказваюць за стан здароўя сваіх навучэнцаў?

Спадарыня Крысціна нагадвае відавочнае: пасля заняткаў дзіця ідзе дадому, і за тое, што адбываецца там, педагог не можа несці адказнасць. Што зробіць харэограф, калі пасля класічнага станка дзяўчынка згорбілася над хатнім заданнем, а хлопчык увесь вечар пра в’ёў,

скрываўшыся перад камп’ютарам? Алена Мыцько агучвае і яшчэ адну праблему: многія аматары паспяваюць займацца па некалькіх профілях.

— І я адразу бачу пугнутай спіне, што адзін ходзіць на маляванне ці на фартэпіяна, другі — на валејбол, а трэці — на трэніроўкі па вольнай барацьбе, — дзеліцца яна назіраннямі.

Мае суразмоўцы катэгарычна сцвярджаюць: бацькам не след пакідаць усё на водкуп кіраўніку гуртка. Трэба і самім уцягвацца ў працэс і сачыць, з якой спінай ходзіць пасля рэпетыцый іх крывічка.

— Не варта забывацца, што харэограф часцей за ўсё працуе з групай, а над адным з дваццаці увесь час не пастаіш, — працягвае спадарыня Крысціна. — Таму я ў класе заўсёды кажу: вам паказала, растлумачыла — але на вашым жа сумленні, ці будзеце вы рабіць тое, што ад вас просяць. Многае залежыць і ад характару навучэнца: можна колькі заўгодна паўтараць пра роўную спіну, аднак сёй-той будзе ўпарта прымаць больш зручную яму, але ў прынцыпе няправільную паставу і “затанцоўваць” гэтую няправільнасць.

Канешне, у шматлікіх школах розны ўзровень нагрукі. У студыях, што спецыялізуюцца на канцэртных праграмах, у хобі-класах менш верагоднасці сутыкнуцца з праблемамі пазваночніка. Складаней там, дзе нацэлены на вынік: у бальна-спартыўных танцах часта ўсплываюць праблемы з каленямі, шыяй, ступнямі. У балеце свой пералік спецыфічных рызыкаў. Няўжо баяцца ды ў прафесію не хадзіць?

“ТО СТАН СПЛЯЦЕ, ТО РАСПЛЯЦЕ”

Заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь, вядучы майстар сцэны Вялікага тэатра Беларусі, заснавальнік прыватнай балетнай школы Марына Вежнавец цвёрда ўпэўненая: скаліз, калі і

з’яўляецца ў навучэнкі, дык не ад фізічных нагрук, а ад звычкі няправільна трымаць спіну па-за сценамі балетнага класа.

— У класічным балеце ўсё вельмі дакладна прадумана. Цэлы ўрок дзеці трымаюць падцягнуты корпус, а інакш яны не змогуць рухаць нагамі. У стацыі гэта самае лепшае для замацавання мышачнага гарсэту, — тлумачыць візаві. — А ў мадэрне, напрыклад, ці мастацкай гімнастыцы сапраўды могуць быць нязручныя целу рухі. Але калі выкладчык прафесіянал, а танцоўшчык дакладна паўтарае за ім, то і праблем не ўзнікне.

Вядомая настаўніца, якая прывяла да гучных балетных перамог не адну са сваіх юных вучаніц, прызнаецца: для яе не будзе перашкодай узяць у клас дзяўчынку, якой дактары паставілі скрыўленне пазваночніка. Пастаянныя заняткі зробіць мышцы моцнымі, што ў сваю чаргу дапаможа выправіць ранейшыя недахопы: “Прырода настолькі ўсё прадумала ў нашым арганізме, што ён сам будзе працаваць так, як трэба”.

І ўсё ж з праблемамі са здароўем сутыкаюцца і будучыя балерыны, і тыя, у каго дыплом артыста балета ўжо даўно на руках. Аднак пры напрацаванай метадалогіі можна знізіць патэнцыйную рызыку. Для гэтага траўматалаг-артапед Нажы Аль Хаек прапануе хадзіць у спартзалу ці басейн: змена нагрукі дазваляць задзейнічаць іншыя групы мышцаў і тым самым пазбегнуць іх асіметрычнага развіцця. Не трэба забывацца на масажы — прафесіянал зможа тэрмінова скарэктаваць праблемныя месцы, а таксама на адпачынак — каб аднавіць свае сілы. Правілы простыя, аднак многія артысты адмахваюцца: маўляў, увесь час ідзе на рэпетыцыі і спектаклі.

— На вуліцы я заўсёды вылічу з натоўпу балерыну па паходцы, — працягвае траўматалаг. — Мне гаварылі, быццам нехта з педагогаў настойвае на хадзьбе, падобнай да

Чапліна, але гэта не зусім фізіялагічна. Пры кроку калена павінна глядзець наперад — так будзе дакладна размяркоўвацца нагрук, інакш чакай хуткага болю у суставах. Пры дзіўнай паходцы ўзнікаюць натуральныя выгіны ў шыіным, грудным, паяснічным аддзелах.

У доктара выклікае занепакоенасць і папярэчная плоскаступнёвасць, што сустракаецца амаль у кожнай балерыны з-за пуантаў: “Звод ступні — гэта амартызацыя. Вы ж не паедзеце на машыне без амартызатараў, бо яна будзе трэсціся. Адсутнасць натуральнай амартызацыі ў танцоўшчыка можа парушаць міжпазванковыя хресткі каленнага і тазасцегнавага суставаў. Самы просты выхад з сітуацыі — медыцынскія вусцілкі. Але мала хто на тую прапанову звяртае ўвагу”.

Між іншым, скаліз можа ўзнікнуць і з дысталагічных прычын. Вядома, у танцоўшчыкаў ёсць стандарты вагі, аднак вытрымліваць іх неабходна і праз збалансаванае харчаванне.

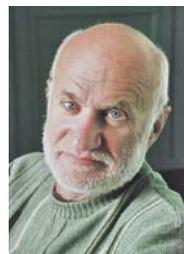
— Калі ўжываць малую колькасць бялкоў, то мышцы моцна атрафіруюцца і больш не могуць правільна трымаць пазваночнік. Балерыне патрэбна штодзённа прыкладна 100 грамаў чыстага бялку: ён змяшчаецца ў мясе, тварагу, яйках. Асабіста я прапанаваў бы разгледзець варыянт спартыўных харчовых дабавак: ачышчаныя бялкі і амінакіслоты дапамагаюць мышцам аднаўляцца пасля нагрукі, — раіць спадар Нажы.

Ад сябе дадам, што кантроль за балансам у ежы асабліва важны для юных танцоўшчыкаў у перыяд бурнага росту арганізму.

Доктар неаднойчы працаваў з балерынамі, якія выйшлі на пенсію. У некаторых пацыентах знаходзяць па дзесяць грыж у паяснічным аддзеле пазваночніка. Многія да 35-гадовай мяжы падыходзяць са зношаным арганізмам. Зразумела, высокае мастацтва не можа вымярацца бытавым крытэрыем, трэба ўлічваць спецыфіку жанру, але... ці варта прыносіць сябе ў ахвяру па прынцыпе “або пан, або прапаў”? Можа, і сапраўды танцоўшчыкам лепей крыху больш надаваць сабе ўвагі, каб займацца любімай прафесіяй без сумных наступстваў?

Дзяжурны па нумары

Нам не ўсё адно...

Зазірнуўшы на сайт Другіх Еўрапейскіх гульніў, якія маюць адбыцца ў Мінску ў 2019 годзе, я быў здзіўлены адной акалічнасцю: там няма інфармацыі культурніцкага характару. Між тым, спартыўную падзею, якая паводле фармату блізкая да Алімпіяды, немагчыма ўявіць без такога складніку, як адмыслова культурная праграма.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

На момант, калі я пішу гэтыя радкі, да адкрыцця Гульніў засталася крыху болей за 500 дзён. Беручы да ўвагі, колькі яшчэ трэба зрабіць, каб Гульні прайшлі ўзорна, часу няшмат. Аднак зыходзячы з мабілізацыйнага патэнцыялу нашай дзяржавы і беларускай грамады, выразна праяўленых пры арганізацыі ў нашай сталіцы Чэмпіянату свету па хакеі, можна не сумнявацца, што ўсё будзе так, як задумана. Што 4 тысячы спартсменаў з 50 краін, якія прыедуць да нас саборнічаць па 23 дысцыплінах 15-ці відаў спорту, а таксама заўзятары і проста турысты, атрымаюць у Мінску толькі станоўчыя эмоцыі.

Мне, аднак, думаецца, што было б недаравальна не скарыстаць Гульні як унікальную магчымасць для распаўсюду ў свеце ведаў пра Беларусь, для прапаганды нашай культуры і гістарычнай спадчыны. Хай бы нашы госці, засяродзіўшыся на спартыўным чынніку мерапрыемства, хоць краем вока і свядомасці зачапілі музеі, мастацкія галерэі, тэатры і помнікі дойлідства. Ды і цырымоніі адкрыцця і закрыцця Гульніў мусяць даць гледачам добрае ўяўленне пра краіну-гаспадыню.

Я памятаю яшчэ Маскоўскую алімпіяду 1980 года. Мінск разам з Ленінградом і Кіевам стаў месцам правядзення групавога футбольнага турніру. Зразумела, гэта была добрая магчымасць сказаць важнае слова пра Беларусь на мове культуры. Але на справе нашы лепшыя творчыя сілы былі камандзіраваныя ў Маскву, дзе яны прэзентавалі шматнацыянальнае савецкае мастацтва. У Мінску ж, складалася адчуванне, засталіся адны “Харошкі”, якія былі вымушаныя завіхацца і за сябе, і за адсутных. Не было адмыслова зробленых для замежных турыстаў канцэртных праграм, тэатральнага рэпертуару, музейных і выставачных экспазіцый. Прасцей кажуць, усе ўстановы культуры

сталіцы і рэспублікі працавалі ў звыклым рэжыме, не робячы нават памкненняў скарыстаць сітуацыю для прапаганды нацыянальнай культурна-гістарычнай спадчыны. Яно, зрэшты, і зразумела: тады азіраліся на Маскву, а чыноўнікі з цэнтра ініцыятывы на месцах надта не ўхвалялі.

Спраба скарыстаць культурны патэнцыял дзеля ўмацавання станойчага іміджу Беларусі была зроблена ў часе хакейнага Чэмпіянату свету 2014 года. Сталічныя музеі парупіліся пра замежнікаў, павялічылася колькасць гідаў з веданнем асноўных моў свету, былі распрацаваныя экскурсіі па сталіцы і да знакавых культурных аб’ектаў за яе межамі. На выставах сучаснага мастацтва, што ладзіліся падчас чэмпіянату, пераважалі творы, разлічаныя на густ гледача, які знаёмы з актуальнымі сусветнымі трендамі. Гэта вельмі карысны досвед. Ён спатрэбіцца нам на Еўрапейскіх гульніх. Але, адзначу, што ў культурніцкім сегменце чэмпіянату ўсё ж дамінаваў забаўляльны чыннік, а не папулярызатарскі.

Мне хочацца думаць, што сярод спецыялістаў, якія непасрэдна займаюцца падрыхтоўкай Гульніў, ёсць не толькі знаўцы спартыўнай галіны, але яшчэ і культуролагі, гісторыкі, мастацтвазнаўцы. А калі іх няма там сёння, яны з’явіцца ў бліжэйшы час. Гэтыя спецыялісты павінны распрацаваць культурную праграму Гульніў такім чынам, каб госці прасякнуліся непадробнай цікавасцю да нашай спадчыны, а беларусы — гонарам за сваю Айчыну. Менавіта яны маглі б вызначыць, якія кнігі, даведнікі, буклеты пра Беларусь павінны распаўсюджвацца для турыстаў, што рэкламаваць на бігбордах, на якіх падзеі нашай тысячагадовай гісторыі мусяць звяртаць увагу гіды.

Зрэшты, без ўсяго гэтага можна абысціся, засяродзіўшыся ў час Гульніў выключна на відовішчах забаўляльнага характару. Але ж толькі нам не ўсё адно, што пра нас думаюць у свеце.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Рэктар БДУКіМ Аліна Корбут, прарэктар па навуковай дзейнасці Віктар Языковіч (злева), дырэктар Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў Аляксандр Філіпаў.

(Заканчэнне.
Пачатак на старонцы 1.)

— Хачу выказаць удзячнасць нашай “Культуры”, — пачала гаворку Аліна Корбут, — за тое, што летась на яе старонках з’явілася больш за сорак неблагіх публікацый пра Універсітэт. Вельмі хацелася б, каб далейшыя стасункі сталі больш сістэмнымі і адлюстроўвалі ўсе кірункі нашай дзейнасці. Увогуле, асноўныя праблемы галіны культуры заўсёды звязаны з падрыхтоўкай кадраў...

Далей Аліна Анатольеўна зазначыла, што ва Універсітэце яна, можна сказаць, вырасла: студэнтка, аспірантка, выкладчыца, старэйшая выкладчыца, дацэнт кафедры педагогікі сацыякультурнай дзейнасці, намеснік дэкана, дэкан факультэта завочнага навучання, першы прарэктар, рэктар. Ніколі не мела яна кар’ерных амбіцый, але, відаць, мы не можам праграмаваць асабістае жыццё, сваю працу. Аліна Корбут вельмі паважае свой Універсітэт — не толькі як alma mater, але і як нацыянальны адукацыйны, навуковы, выхаваўчы цэнтр для нашай творчай моладзі. Па яе словах, галоўная задача ўстановы — вывучэнне, развіццё, захаванне ды распаўсюджванне нацыянальнай традыцыйнай культуры. Аднак, на сёння толькі гэтым абмяжоўвацца нельга. Пад пільнай увагай — і новыя праекты, практыкі, тэхнікі сучаснага мастацтва. Спалучэнне яго з традыцыйнай культурай — задача найпершая. І па многіх спецыяльнасцях і спецыялізацыях можна адсачыць гэтыя працэсы. Не менш важны накірунак развіцця — міжнароднае супрацоўніцтва.

— Каб падтрымліваць імідж сучаснага ўніверсітэта, — працягвала Аліна Корбут, — мы выходзім на міжнародны рынак, павышаем экспарт адукацыйных паслуг. Абменьваемся

“У мяне ніколі не было кар’ерных амбіцый”

Рэктар БДУКіМ — пра навуку, кадры і будучыню ўстановы

студэнтамі і выкладчыкамі, нарошчваем маштабы замежных стажыровак. У нас — 125 дамоў з універсітэтамі розных краін. Гэта Кітай, Казахстан, Расія, Украіна, Польшча, Італія... На сёння — 450 замежных студэнтаў, магістрантаў, аспірантаў — каля 13 — 14 працэнтаў ад агульнага кантынгенту. Асобны гонар — наяўнасць дысертацыйных саветаў па абароне кандыдацкіх і доктарскіх работ. Таму Год навукі прайшоў вельмі плённа. Адбылося 16 абарон дысертацый, у тым ліку, абараніліся і пяць кітайскіх аспірантаў. Паводле абноўленага рэйтынгу Webometrics, Універсітэт узяўся на чатыры пазіцыі і сярод 57 нашых ВНУ займае 18 месца. Для нас гэта прэстыжна, бо мы не класічны, а профільны ўніверсітэт.

— **З чаго пачалі рэктарскую дзейнасць?**

— З баявога хрышчэння — акрэдытацыі ВНУ за апошнія пяць гадоў. Яна

аказалася першым выправаннем. Потым была праверка адпаведнасці якасці адукацыі. Пасля прафсаюзы правяралі ахову працы. Прышлося засвоіць усю фінансаво-гаспадарчую дзейнасць. Вось такая своеасаблівае школа маладога байца ў мяне атрымалася. А ўвогуле, для любога кіраўніка самае галоўнае, як падаецца, — гэта кадры, фінансы, прасоўванне ўстановы на рынку знешнім і ўнутрым. За гэта ў першую чаргу і ўзялася. Хача з кадрамі ў нас сітуацыя неаблагая, добры рэзерв створаны яшчэ пры папярэднім кіраўніку. Стараемся пераемнасць захоўваць. Гадуем на кафедрах змену. Нам вельмі важна рыхтаваць самім сабе навукова-педагагічныя кадры.

— **Ваш сайт мае і версію на кітайскай мове. Вы абраны ганаровым прафесарам аднаго з кітайскіх універсітэтаў. Які карысны досвед можна пазычыць у кітайскіх сяброў?**

— Кітайцы — вельмі арганізаваны, працаздольны народ. У Кітаі — сталыя школы народна-песеннага, народна-інструментальнага мастацтва. Нашы выкладчыкі там стажыруюцца і пастаянна прывозяць дадому штосьці новае ў метадыцы выкладання. Мы стварылі сумесны акадэмічны хор. Кітайскія студэнты знаходзяцца ў складзе нашых аркестраў. Словам, узаемаўплыву — вельмі сур’ёзны. І дысертацый шмат, якія створаны менавіта на стыку дзвюх культур. Рыхтуем сёлета сумесны музычны фестываль, у якім будуць заняты нашы школы мастацтваў. Каля сотні гаасей чакаем і з Кітая. Мяркую, што фестываль пройдзе летам. Тут яшчэ і прафарыентацыйны нюанс. Кітайскія старшакласнікі пазнаёмяцца з Універсітэтам, Мінскам — і, магчыма, хтосьці захоча стаць нашым студэнтам...

— **Нашы абітурыенты на фоне кітайскіх выглядаюць горш?**

— Не магу так сказаць. Збольшага да нас паступаюць вельмі таленавітыя маладыя людзі. У працэсе навучання іх трэба толькі накіроўваць. Ёсць, натуральна, тэя, майстэрства якіх трэба пастаянна адшліфоўваць.

— **Конкурсы пры паступленні не знізіліся?**

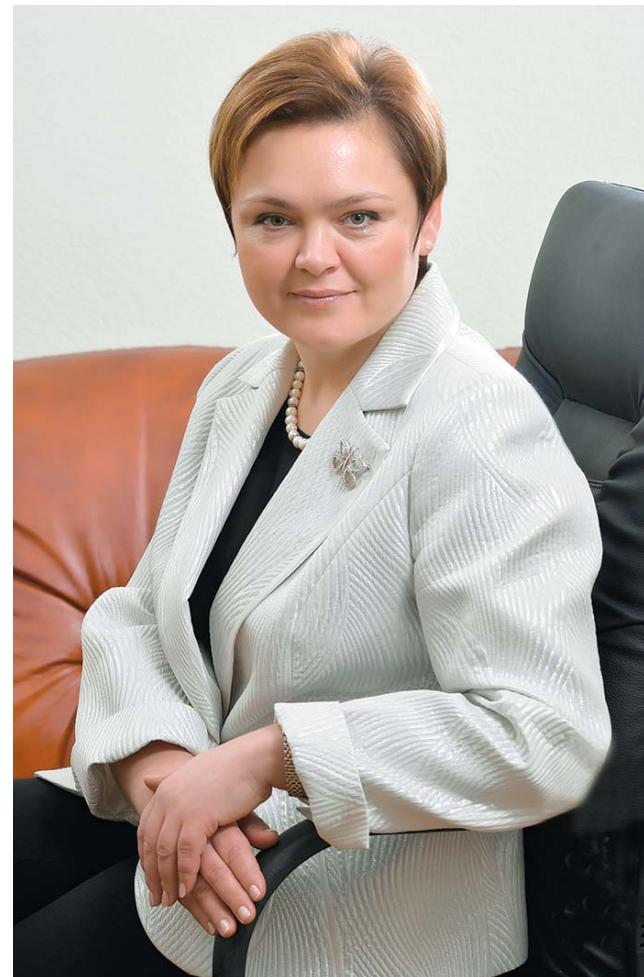
— На пэўныя спецыяльнасці нават выраслі. Штогод вывучаем рынак, прагназуем запатрабаванасць спецыяльнасцяў праз чатыры гады — падчас выпуску. Гэта цяпер вельмі строга адсочваецца. Мы ў дадзеным сэнсе — самаарганізаваныя. Так што імкнемся прагназаваць будучыню.

— **У гэтым плане ці ёсць прэтэнзіі да раённых аддзе-**

— Які працэнт вашых выпускнікоў застаецца на першым працоўным месцы, а які знікае пасля адпрацоўкі?

— Большая частка застаецца. Шэраг выпускнікоў разбіраюць дзяржаўныя калектывы, нашы базавыя арганізацыі.

— **Між тым, кадравая праблема ў маштабах раёнаў існуе і нязменна ўскладняецца. Практыкі без спецыяльнай адукацыі сыходзяць на пенсію, пасады сельскіх работнікаў культуры там-сям займаюць людзі без адукацыі і вопыту. Нават таленавітых дзяцей бацькі часам адгаворваюць паступаць да вас, бо ў перспектыве іх чакае малы заробак.**

лаў ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі?

— Пры размеркаванні ў нас заўжды прысутнічаюць прадстаўнікі гэтых аддзелаў. Ёсць спецыяльнасці, за якія літаральна бойка ідзе. Пабываю студэнт на практыцы, работнікі культуры паглядзелі, на што ён здольны, у выніку — тры заяўкі на гэтага выпускніка. Натуральна, мы глядзім, які заробак будзе ў такога маладога спецыяліста, якое жыллё, як будуць рэалізоўвацца ягоныя магчымасці. На працягу апошніх гадоў у нас 100-працэнтнае размеркаванне. Так што асаблівых праблем, дзякуй богу, няма.

— **Але ж мала дзе ў раёнах маладым работнікам культуры прапаноўваецца жыллё, нават інтэрнаты ёсць далёка не паўсюдна.**

— Тады дамаўляемся з уладамі такіх раёнаў, каб установы часткова кампенсавалі арэнднае жыллё. Гэта не так дорага ва ўмовах раёнаў.

Па вашым меркаванні, прафарыентацыя ў раёнах ладзіцца не на належным узроўні?

— Каб мы думалі толькі аб высокіх заробках, усе б вучыліся на праграмістаў і працавалі ў ІТ-сферы. І творцаў не было б! Калі ў дзіцяці ёсць здольнасці і жаданне развіваць талент, ставіць яму нейкія заклікі тут — злачыства. Большасць нашых абітурыентаў — людзі матываваныя. Пастаянна ладзім анкетаванне сярод першакурснікаў і пераконваемся, што яны зрабілі свядомы жыццёвы выбар. Што тычыцца прафарыентацыі і ступені яе эфектыўнасці... Тут можна пагаджацца і не пагаджацца з нейкімі традыцыйнымі, класічнымі формамі працы. Мы ж больш актыўна пачалі наведваць рэгіёны. Дзейнічае рада па прафарыентацыі, наладжаны рэгулярныя выезды у пэўныя абласныя і раённыя цэнтры. Вось яе сябры па графіку працуюць месяц,

скажам, на Віцебшчыне, наступны — на Гомельшчыне... Задача не толькі ў тым, каб распаўсюдзіць рэкламныя матэрыялы, паказаць відэаролік ці патлумачыць сутнасць той ці іншай універсітэцкай спецыяльнасці. Мы выезджаем з мастацкімі калектывамі, з канцэртнымі нумарамі. А пасля феэрычных выступленняў студэнты сыходзяць са сцэны і размаўляюць з дзецьмі і іхнімі бацькамі. Гэта самы пераканаўчы аргумент для тых, хто яшчэ сумняваецца, і мінулы год пераканаў нас ў эфектыўнасці менавіта такой формы працы. На пэўныя спецыяльнасці конкурсы павысіўся, практычна няма і адлічэнняў па прычыне не правільнага выбару прафесіі. Актыўна пазіцыянуем сябе і ў сацыяльных сетках.

— Але ў сельскім клубе і бібліятэцы пакуль не сустрэнеш работніка са спецыяльнай вышэйшай адукацыяй. Ці наступяць такія часіны? Вашы студэнты ці не з першага курса знаходзяць у сталіцы падпрацоўку, на сталічнае месца працы і арыентуюцца. У крайнім выпадку працуюць ў абласных ці раённых цэнтрах. Сяло — як зямля нязведаная?

— Гэта не зусім так. Калі ёсць цікавыя і годныя

— У многіх раёнах работнікі культуры жывуць у райцэнтрах, а працуюць на раёне. Некаторыя студэнты абсалютна не знаёмыя з вясковым побытам. Мо жадання ехаць працаваць на сяло было б большым, калі б студэнты, пачынаючы з першых курсаў, ездзілі б на практыку ў канкрэтную вёску, а па яе выніках стваралі б курсавыя работы, якія б перараслі ў дыпломныя, а потым — і ў аўтарскі праект? І студэнт прызвычаіўся б да вёскі, і вёска — да яго.

— Нашы фалькларысты і рэжысёры масавых святаў робяць такія дыпломныя работы. Іншая справа ў тым, што мы таксама прымаем заяўкі на праходжанне практыкі. Вось колькі ёсць такіх заявак, столькі мы і задавальняем. Нават студэнта знаходзім, які жыве недзе паблізу ад месца будучай працы. І дамову адпаведную складаем.

— Інстытут культуры Беларусі стаў Інстытутам павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў ды ўвайшоў у структурны склад БДУКіМ. Наколькі эфектыўнай аказалася такая аптымізацыя?

— Гэта ўжо другое па ліку далучэнне. Пра першае нічога не скажу. А пры другім былі пэўныя складанасці. Маю на ўвазе

рачэння функцый, а за кошт скарачэння кіруючага персаналу. Такім чынам заробак сённяшніх супрацоўнікаў Інстытута ўзняўся, у сярэднім, працэнтаў на трыццаць, і людзі, безумоўна, гэта адразу адчулі. Аляксандр Анатольевіч запэўніў, што ў перспектыве магчыма і актывізацыя іншых мерапрыемстваў — рэспубліканскіх конкурсаў сярод клубных устаноў і аўтаклубаў. Галоўнае, каб былі адпаведныя запыты з боку заказчыкаў: абласцей і раёнаў. Карацей, Інстытут “усынавілі” і імкнуцца годна яго ўтрымліваць. “К” са свайго боку імкнецца гэты працэс адсочваць ды асвятляць.

— Пры дапамозе кафедраў менеджменту сацыяль-

— Зноў гаворка пра раённую ініцыятыву, на якую — хранічны брак. Якімі метадамі магчыма яе стымуляваць?

— Сёння ўжо ішла гаворка аб прафесійных конкурсах. Гэта цудоўная матывацыя для нашых работнікаў культуры. Тут трэба добра падумаць і адрадыць тое, што давала калісьці належны эффект. Якімі б прывабнымі не былі новыя формы дзейнасці, але і ад традыцыйных не варта адмаўляцца.

Пра навуковае забеспячэнне культуры гаворку працягнуў прарэктар па навуковай дзейнасці **Віктар Языковіч**. Ён зазначыў, што ва Універсітэце створаны навуковыя школы ў розных галінах гуманітарных

і перападрыхтоўкі кадраў таксама распаўсюджаюць слухачам пра новыя тэхналогіі культурнай дзейнасці.

— Аліна Анатольеўна, некалькі слоў пра ваш савет па грамадскіх сувязях, якім кіруе наш былы калега **Юрый Іваноў**.

— У яго ўвайшлі значныя дзеячы культуры і мастацтва краіны — наша нацыянальная эліта. Творчы рэгулярна ладзяць сустрэчы са студэнтамі, праводзяць майстар-класы, далучаюць моладзь да творчага працэсу. Гэта вельмі натхняе нашых юнакоў і дзяўчат. Савет нават актывы фінансавыя прыцягвае. Такім чынам ўзнікла мемарыяльная аўдыторыя Уладзіміра Мулявіна, дзе праходзяць заняткі. Не-

пры папярэднім кіраўніцтве Універсітэта, скіравалі нашу дзейнасць на практыкаарыентаванае навучанне студэнтаў. Яны ці не з першага курса ўцягнуты ў праектную, прафесійную дзейнасць (канцэрты, музыкі). У гэтым кірунку мы і будзем развівацца. Пастаянна шукаем новыя метады — цяпер вось абмяркоўваем магчымасці дыстанцыйнага навучання.

Канешне, штосьці пастаянна будзе мяняцца. У тым ліку і колькасць студэнтаў кантынгенту. Завочная форма навучання, безумоўна, патрэбна, але не па такіх спецыяльнасцях, як, скажам, харэограф. Тут, пагадзіцеся, неабходна поўнае ўключэнне ў працэс вучобы.

Падчас сустрэчы.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Неўзабаве ля галоўнага корпуса Універсітэта плануецца ўсталяваць сімвалічную скульптуру. Якую канкрэтна, пакуль вырашаецца. Зразумела, што гэта павінен быць сімвал культуры і мастацтва Беларусі.

прапановы з боку сельскіх устаноў культуры, нашы выпускнікі едуць туды. Акрамя таго, ёсць мэтавікі, якія навучаюцца на падставе трохбаковых дамоў паміж заказчыкам кадраў, ВУ і студэнтам, і свае ўмовы мы выконваем. Усе заяўкі ад раёнаў заўжды задавальняюцца. Зыходзячы з кадравых запатрабаванняў, фарміруем агульную лічбу прыёму. У 2016 годзе набіралі шэсць мэтавікаў, летась — дзевяць. Тут такая небяспека ёсць. Мэтавікі ідуць па-за конкурсам. Часам у больш таленавітага абітурыента, які паступае на агульных правах, іншым разам зніжаюцца шансы паступіць. Мы павінны забяспечыць галіну кадрамі, але і усяляк абараняем інтарэсы нашых выпускнікоў. У аграгарадках, дзе створаны належныя ўмовы для працы і жыцця, праблем з кадрамі не існуе. У маленькіх вёсках, пра якія вы кажаце, такіх умоў менш. Ёсць праблема і з кадрамі.

чалавечы фактар, зацвярдэнне штатнага раскладу. Юрыдычны адрас стаў адзіным. Людзі, натуральна, хваляваліся: што іх чакае? Хто стане кіраўніком? Што будзе з заробкам? Як прайшло інтэграванне Інстытута ў структуру БДУКіМ? Пераканана, што ўсе гэтыя цяжкасці пераходнага перыяду мы паспяхова пераадолілі.

Дырэктар Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў **Аляксандр Філіпаў**, які таксама прысутнічаў на сустрэчы, дадаў, што змены насілі толькі пазітыўны характар. Адрозніваюцца ад рамонту корпуса. Да навучальнага працэсу далучаны і выкладчыцкі склад БДУКіМ, а таксама — тэхнічныя магчымасці ўніверсітэта. На бюджэтнай і на платнай аснове цяпер займаюцца каля двух тысяч слухачоў. Захаваліся і іншыя функцыі Інстытута: вядзенне шэрагу інфармацыйных рэсурсаў (баз дадзеных). Аптымізацыя адбылася не за кошт ска-

Каб мы думалі толькі аб высокіх заробках, усе б вучыліся на праграмістаў і працавалі ў ІТ-сферы. І творцаў не было б! Калі ў дзіцяці ёсць здольнасці і жаданне развіваць талент, ставіць яму нейкія засланы тут — злачынства.

на-культурнай дзейнасці, якой кіруе Алена Макарава, на старонках “Культуры” цягам мінулага года публікаваліся матэрыялы пад рубрыкай “Лабараторыя”, дзе гаворка ішла пра тое, што з навішых сусветных практык навучання прапануе культура. Адзін са шматлікіх дапаможнікаў, “народжаных” на кафедрах, так і называецца: “Тэхналогіі культуры-дасугавай дзейнасці”. На наш погляд, такую кніжку павінен мець кожны работнік культуры краіны. А наклад яе — толькі 160 асобнікаў...

— Калі ёсць такая патрэба, наклад будзе патрэбна, наклад будзе патрэбна. А для гэтага адрадыць тое, што давала калісьці належны эффект. Якімі б прывабнымі не былі новыя формы дзейнасці, але і ад традыцыйных не варта адмаўляцца.

ведаў, якія паспяхова развіваюцца сёння. Год навукі ва Універсітэце адзначаны правядзеннем буйных міжнародных канферэнцый, выданнем прыкметных манаграфічных работ. Добрых поспехаў калектыву ўніверсітэта дамогся ў падрыхтоўцы навуковых работнікаў вышэйшай кваліфікацыі, а таксама ў галіне студэнтскай навукі. Калектывы ўстановаў паспяхова працуюць над выкананнем заданняў па навуковаму забеспячэнню дзейнасці Міністэрства культуры. Імі створана шмат навукова-метадычных напрацовак па сацыякультурнай і музейнай дзейнасці ў самых розных ракурсах, развіцці культуры аграгарадкоў, выкарыстанні батлейкі... Супрацоўнікі Інстытута павышэння кваліфікацыі

ўзабаве ля галоўнага корпуса Універсітэта плануецца ўсталяваць сімвалічную скульптуру. Якую канкрэтна, пакуль вырашаецца. Зразумела, што гэта павінен быць сімвал культуры і мастацтва Беларусі. Будзем спадзявацца, мецэнатаў для рэалізацыі дадзенага праекта таксама адшукае савет па грамадскіх сувязях.

— Мы гаварылі пра перспектывы нацыянальнай культуры. А якімі бачацца перспектывы ўніверсітэцкія? Ва ўмовах нестабільнай рынкавай эканомікі, яшчэ больш нестабільнай аптымізацыі, калі няўхільна знікаюць установы культуры, а ўслед за імі — і вёскі, наколькі дакладна акрэслівае Універсітэт тактыку і стратэгію свайго развіцця?

— Пра рынкавую эканоміку і аптымізацыю сеткі ўстаноў культуры. Гэты працэсы, безумоўна, закранулі і нас. З 1 студзеня ў нас зацверджаны таксама новы штатны расклад. Скарацілі адміністрацыйны апарат. Студэнты гэтых змен не адчулі. Ніяк не пацірае і навучальны працэс. Пры гэтым мы не адстаём ад часу. Лічу, што тыя пазітыўныя змены, якія адбыліся

Каб застацца сапраўдным цэнтрам захаванасці нацыянальнай культуры, па-ранейшаму будзем прыкладаць фалькларыстаў, рыхладзем намаганні, каб адкрыць адпаведную спецыяльнасць у магістратуры. Заканчваюць будзем будоўлю спартыўна-культурнага цэнтра, зробім бягучы рамонт карпусоў і інтэрнатаў. І будзем усяляк зарабляць для гэтага грошы. Не толькі канцэртнымі мерапрыемствамі — і праз прадзюсарскі цэнтр “Арт-мажор”. Развіццё міжнародных стасункаў, экспарт адукацыйных паслуг — таксама ўмова для нас абавязковая. Для таго, каб заставацца для іх цікавымі, два гады таму адкрылі магістратуру па мастацтвазнаўстве з выкладаннем на англійскай мове. Зараз вывучаем пытанне стварэння англамоўнай магістратуры па культуралогіі. Словам, будзем працаваць і пастараемся рабіць гэта якасна. Будучыня ўяўляецца мне аптымістычнай.

Пытанні задавалі Ілья СВІРЫН, Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ. Настася ПАНКРАТАВА, Юры ЧАРНЯКЕВІЧ, Яўген РАГІН.

Зварот Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы да класічнага “Рэвізора” стаў вельмі дарэчным і своечасовым. 160 гадоў прайшло з напісання п’есы, а усё гэтак жа трапна гучыць гоголеўскае слова.

Сучасная рэвізія “Рэвізора”

Настасся ПАНКРАТАВА / Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Пасля папярэдняй прэм’еры пра французскія авантуры з эканамічным ухілам мастацкі кіраўнік Купалаўскага Мікалай Пінігін вырасіў прыгледзецца да геаграфічна блізкіх рэалій. Да выбару ў бок гоголеўскай адвечнасці Мікалая Мікалаевіча паштурхнула колішняя курсавая работа вучня ягонай Дзмітрыя Шышко на ідэю новага працягнення ледзь не дастойна вядомага кожнаму “Рэвізора”. Самога ж спадара Дзмітрыя запрасілі на пастаноўку Камернай сцэны значыцца яго першая пастаноўка ў якасці дыпламаванага рэжысёра.

прыехаў са сталіцы — і, як заўважае спадар Пінігін, “у трэндзе”. Спектакль, без сумневу, стане глядзільным блокбастарам. Спраўды, ці скажа хто “на злобу дня” лепш за Гоголя: “Не дай Бог служыць па вучэбнай частцы! Усяго байся!” Ды і моўны код прадказальна трапляе ў яблычак. Хацелася б толькі, каб пастаноўчаная група да канца дзейнічала адпаведна правілам гульні, якія яны самі вызначылі на пачатку: калі вы ўжо ператвараеце “уездны майстэрні ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Некалькі цікавых знаходак былога студэнта Дзмітрыя Шышко на ідэю новага працягнення ледзь не дастойна вядомага кожнаму “Рэвізора”. Самога ж спадара Дзмітрыя запрасілі на пастаноўку Камернай сцэны значыцца яго першая пастаноўка ў якасці дыпламаванага рэжысёра.

Гараднічы — Віктар Манаев.

Наступныя сустрэчы з “Рэвізорам” адбудуцца 7 і 13 лютага.

камі з моднай дэталкай, пад аеша занадта дзёржкім. Толькі тое можа прымусіць пабачыць у інфантальным, капрызным прапачку, вобраз якога натуральна выводзіць Павел Харланчук-Южакоў, рэвізора. Рэжысёр напаяўнае дзеянне пазнавальнымі замалёўкамі. Тут і знаёмствы з вытворчасцю з абавязковай пробай прадукцыі, і этнаграфічны “калякіў” з хлебам-соллю наперарэз, і леапардавыя сукенкі як сімвал бессэнсоўнага суперніштва за “сталічную шпучку” паміж маладжавай маці і дачкой. Да слова, акцёрскі бой — у адрозненне ад сюжэтнай лініі — без сумневу, выйграе Зоя Белавосцік, якая сваёй напорыстасцю і разнастайнасцю малюнку ролі пакідае ў ценю гераіню Дзіяны Камінскай.

Праўда, некаторыя мізансцэны аж занадта абуджаюць у памяці іншыя, ужо бачаныя раней. Хлестакоў ляжыць на лямпе бы той Сымона (Александр Казелу, які грае ў іншым складзе “Рэвізора”, гэтым разам будзе лясчэй, бо ўздывае патрэбна не на адной руцэ, як у “Сымон-музыка”, а на дзвяко). А пасля плёскаецца ў вадзе (Харланчук-Южакову таксама пашанцавала: яго не будуць тапіць у бочцы, як у “Чайні”, а толькі паліваць з вёдраў).

Рэжысёр-пастаноўшчык значна, што перанёс дзеянне ў 1970 — 1980-я гады, але ў касцюмах чытаецца куды шырэйшая часавая палітра. Перад глядачом праносіцца міліцэйская ўніформа першай паловы XX-га стагоддзя, традыцыйная вышыванка (хоць і не зусім зразумела, навошта модніца Мар’я Антонаўна пасля ружовага спартыўнага касцюму і таго самага “леапарду” прыійшыя Хлестакова ў нацыянальным строі), клятчатыя баулы “чаўнакоў”. З ліхіх дзвяностах дадалася і неўгаймаваная жорсткасць: да крыві збіваюць афіцьянта, які “не так” абслугоўваў Хлестакова, а Дабчыньскага і Бабчыньскага напрыканцы спектакля беспалітычна душаць папругамі.

А вось фінал вырашаны занадта лёгка, таму той самы эффект электрычнага напружання, пра які ў прадмове да спадароў-акцёраў нагадваў Гоголь, знік. Аднак прыслухоўваемся да рэжысёра-пастаноўшчыка, які папярэджаў крытыкаў, што да паказу дванадцатага спектакля яшчэ толькі спее, наладжваецца і толькі потым даходзіць да запланаванага стану. Можна, так яно станецца і гэтым разам.

K

Аншлаговая вечарына “Жоўтыя зоркі” ў Беларускай дзяржаўнай філармоніі, прымеркаваная да Міжнароднага дня памяці ахвяраў Халакосту 27 студзеня, была цікава не толькі музыкой, цудоўным выкананнем добра падобраных твораў, але і самай арганізацыяй. Атрымаўся не шараговы “дацкі” канцэрт, уся каштоўнасць якога — у прысвячэнні значнай падзеі, а цэласны праект як выдатны прыклад патрыятычнага, мастацкага выхавання, асветніцтва і, нарэшце, удалага маркетынгу ў галіне няпростай для ўспрымання акадэмічнай музыкі.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Тут было ўсё: ясна выкладзеная ідэя, гістарычны падыход, сінтэз мастацтваў, высокая дакументалістыка і сапраўдная мастацкасць, аднак людзей розных пакаленняў і сацыяльна-культурных груп. А таксама вельмі добрае анансаванне, што з філарманічным падзеямі здарэцца не так часта.

А што ж сам праект? У фазе ўсіх чакала выстава “Дзесьці чалавек. Дзесьці лёсаў. Адна вайна” — частка праекта Дзмітрыя Шамякова “Твары суполкі”. Да выразных перапісанага фотарэпартажу тых, хто перажыў цяжкія ваянныя годы, дадаліся іх успаміны, занатаваныя чальцамі Мінскага ўніверсітэцкага культурнага цэнтру “Гітэль”. Фота і тэксты былі не развешаны па сценах, а сталі на спецыяльных падстаўках — крывы ніжэй за ўзровень вачэй, каб зручна чытаць было не толькі дарослым, але і дзеціям. Да пачатку канцэрта, у антракте і пасля канца са сцэнаў аблепавалі гледзцамі. І гэта была не простая шчыўнасць. Мы літаральна чулі галасы сведкаў Халакосту, якіх вырастаў пад яны засталіся жывымі, каб данесці да нас свай бой і надзею, што падобнае больш не паўторыцца ніколі.

У лідскай галерэі-прайшла выстава Сяргея Пісарэнкі “Свая тэрыторыя”. Яна атрымалася лірычнай і задумнай, пяшчотнай і светлай, вытанчанай і ўзнёслай.

Тэрыторыя мастацтва не мае межаў. Але кожны творца шукае свае непаўторныя сюжэты, колеры і лініі, сваю тэрыторыю мастацтва. Прастора натхнення для Сяргея Пісарэнкі — розныя куточки Беларусі. Словазлучэнне “родны кут” у яго мастацтве набывае асаблівае гучанне, бо знітоўвае глабальнае і лакальнае значэнні. Дзеясць, увесь Сувет — родны кут для мастакоўскага бачання і сузірвання, але і ў кожным куточку прастай слянскай хаты Сяргея Пісарэнкі знаходзіць новы вобраз, які пасля з’явіцца на яго палотнах.

Пейзажы, інтэр’еры, нацюрморты, аўтапартрэт... Наведвальнікі выставы ўбачылі жывапіс розных жанраў. Большасць твораў

Бурштынавае святло Сяргея Пісарэнкі

напісаная зусім нядаўна — у перыяд з 2013 па 2017 гады. Дарэчы, назву выстава паларыў... кот. Карціна “Свая тэрыторыя” адразу прыцягвае ўвагу гледачоў. У слянскай хаце, седзячы на кучцы прастай слянскай хаты Сяргея Пісарэнкі знаходзіць новы вобраз, які пасля з’явіцца на яго палотнах.

“Жоўтыя зоркі” і сонечны смутак

Дырыжор — Юрый Караваев.

Алкрышчём для многіх стала кампазітарска творчасць незаслужана забытага расійска-амерыканскага скрыпача першай паловы XX стагоддзя, педагога, аўтара музычных твораў розных жанраў і складуў Ёсіфа Ахрона, які быў родам з Польшчы. У яго ўраўнялі мелодыі для скрыпкі з аркестрам духавых медзь і ўдарных асацыяваліся ледзь не з касмічнай прасторай. Пранізіла алізію гукі арфы падкрэслівалі моцныя долі — быццям кроплі будучай навальніцы ці сляза, што падае долу з вачэй, утаропленых у зямлю, каб ніхто таго плачу не бачыў.

Прагучала і Арыя для скрыпкі з аркестрам беларускага класіка Льва Абелівіча, напісаная ў 1973-м у памяць пра ахвяраў Халакоста. Малады дырыжор Юрый Караваев з уласцівай яму тонкай музыкальнасцю выявіў у творы спасылкі да музыкі барока і “Страсцей” Баха, прысвячэнных пакутам Хрыста. У каленны скрыпач Сяргей Белазёрцаў-малодшы максімальна “схаваў” запал віртуознасці, вырашыўшы кульмінацыю з папраўдзе баўраўскай “аб’ектыўнасцю”. У рэпартажы былі падкрэслены анельскія падгалоскі флейты, з-за чаго завяршэнне твора набыло асаблівае святло, адпаведнае фінальнаму мажору. Па-сваёму інтэртэравана і звышпапулярнае Adagio Барбера для струнных. Умела абудаваная кульмінацыя завяршылася нечаканым “абрываўм”. Рэпрыза ж стала

пра ахвяраў Халакоста. Малады дырыжор Юрый Караваев з уласцівай яму тонкай музыкальнасцю выявіў у творы спасылкі да музыкі барока і “Страсцей” Баха, прысвячэнных пакутам Хрыста. У каленны скрыпач Сяргей Белазёрцаў-малодшы максімальна “схаваў” запал віртуознасці, вырашыўшы кульмінацыю з папраўдзе баўраўскай “аб’ектыўнасцю”. У рэпартажы былі падкрэслены анельскія падгалоскі флейты, з-за чаго завяршэнне твора набыло асаблівае святло, адпаведнае фінальнаму мажору. Па-сваёму інтэртэравана і звышпапулярнае Adagio Барбера для струнных. Умела абудаваная кульмінацыя завяршылася нечаканым “абрываўм”. Рэпрыза ж стала

не паўторам, не вяртаннем у мінулае, а дыстанцыйным аповедам пра яго. Твор у другім аддзяленні даў назву ўсёму праекту — Канцэрт для аркестра “Жоўтыя зоркі” Ісака Шварца. Сем кантрабасных частак сцігнага характару, што выконваюцца без перапынку, складаюцца ў азначаны аўтарам “турым-шпіль у гета”: кампазітар узрушыўся, калі працягаў у дэнінкі адной з вязнярака пра святкаванне ў гета ўраўнялі мажору. Па-сваёму інтэртэравана і звышпапулярнае Adagio Барбера для струнных. Умела абудаваная кульмінацыя завяршылася нечаканым “абрываўм”. Рэпрыза ж стала

Інсталіяцыя Валерыя Гайшуна.

так многа тэатральных прыёмаў: “шапаценне” струнных, прасторавая “аўра” лігаўраў, імітацыя рэха, супрацьстаўленне мелных духавых, што малююць знешнюю атмасферу, і выразных вялчанальных сола (Ван Рнанскі) у ролі “вядлікай скрыпкі”, персаніфікацыя іншых інструментальных тэмбраў, што выступалі як асобы і складалі вільны “хор-аркестр”.

Аўтарам ідэй вечарыны і яе арганізатарам выступіла Ганна Лянькова. Яе прабылі ў ваеннае ліхалецце вырагавала ўраўнялі мажору — праўнучка ж дае жыццё творча-эканамічнаму супрацоўніцтву, скіраванаму да маральна-патрыятычных і ўласна музычных, мастацкіх вяршыняў. Гэта не адзіны яго праект. У пачатку лютага ў філармоніі пройдзе арганізаваны ёй ужо Трэці фестываль класічнай музыкі “Пакуль не ідуць шпры”, прысвечаны памяці маладой беларускай піяністкі Алёны Цагалка.

K

насць, на палатне вобразы становяцца іншымі, насычанымі душэўнай цэльняй і новым бачаннем творцы. Для мяне жывапіс Сяргея Пісарэнкі, перш за ўсё, сонечны. Гэта тое сонца, якое сваім мяккім, утульным святлом пяшчотна абдымае навакольнае асяроддзе. Такое бурштынавае, глыбіннае святло не аспляе вочы, не крычыць, а шпгча, лагодна атуляе цяплом і дае энергію для жыцця. Менавіта праз цудоўныя сонечныя промні (“Сонечныя прамень”, 2016) штодзённасць пераўтвараецца ў дзіўныя мроі, летуценні, а простыя рэчы набываюць незвычайнае якасці. Вясковае крывавы напаяюцца таямнічым характаром і адкрываюцца, бы залатым ключычкам, дзверы ў наша сэрца. Сонечнае святло — маленькі дзьмухавец (“Дзьмухавец”, 2016), які дыхае радасцю і, здаецца, ведае, што такое мастацтва.

Кацярына ЯНЧЫСКАЯ, мастацтвазнаўца, г. Ліда

Мы пазнаёмліся так. У аўторак (яшчэ і дзевяці ранку не было) у рэдакцыю патэлефанавала загадчыца Пятрышкаўскай (Мінскі раён) сельскай бібліятэкі Алена Макарыч. Выклала прыкладна наступнае. Ёй надакучылі шматлікія памылкі ў беларускіх часопісах і газетах, а таксама — грубыя моўныя недакладнасці, мякка кажучы, дыктараў ды вядучых нашага тэлебачання. “Я і не тэлефанавала б, — працягвала Алена Васільеўна, — каб не разгарнула № 4 “К” і ў адной з інфармацый у слове “атрымліваюць” не знайшла мяккага знака!” І гэта, па словах бібліятэкара, стала апошняй кропляй у чашы цяпення. Бо, маўляў, “К” яна паважае не толькі з-за таго, што газета патрэбна ў працы, але і па прычыне яе моўнай чысціні.

Яўген РАГІН

Ад ўсяго рэдакцыйнага калектыву папрасіў прабацьчэння. Паабяцаў, што падвоім намаганні, каб моўны аўтарытэт не губляець. Вось так і пазнаёмліся. Алена Васільеўна паабяцала пісаць нам пра ўсё цікавае, што адбываецца ў яе ўстанове. А цікавага, аказваецца, шмат. Бібліятэка сістэмна займаецца духоўным выхаваннем падлеткаў, супрацоўнічае з мясцовай царквой, даглядае ветэранаў. Словам, заключылі з Аленай Макарыч вусную дамову аб творчым супрацоўніцтве.

Апошнія тыдні месяца асветлены памяццю пра Уладзіміра Высоцкага, якому споўнілася б 25 студзеня 80 гадоў. У свядомасці насельнікаў поставаецкай прасторы знакавымі засталіся дзве асобы: Юрыя Гагарына і Уладзіміра Высоцкага. Натуральна, што ва ўстановах культуры краіны прайшлі шматлікай мерапрыемствы, прысвечаныя акцёру, паэту, спеваку. Да прыкладу, у Карэліцкай раённай бібліятэцы паэтычны вечар назвалі “Я жыву, і значыць — я кахаю!” Радкі ўзяты з адной з самых лірычных, як падаецца, балад Высоцкага... Чытачы дэкламавалі вершы, слухалі запісы песень, дзяліліся ўражаннямі. Бібліятэкары, як распавяла метадыст Карэліцкай райбібліятэкі Наталля Казарэз, падрыхтавалі мультымедычную прэзентацыю, прысвечаную жыццю і творчасці аднаго з самых яркіх прадстаўнікоў аўтарскай песні.

Юбілей Высоцкага называе адной са знакавых літаратурных дат года і галоўны бібліятэкар па арганізацыйна-маркетынгавай дзейнасці Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтру Людміла Трубчык. “У бібліятэках раёна, — піша яна, — былі аформлены кніжныя выставы і тэматычныя паліцы “Паэтычны нерв XX стагоддзя”. Распавяла Людміла Трубчык і пра іншыя юбілейныя дадзеныя. Да прыкладу, чытачы Сапоцінскай гарпасялкавай бібліятэкі-цэнтру турызму і краязнаўства, Абухоўскай і Індурскай СБ,

Скідзельскай гарадской бібліятэкі сямейнага чытання з асаблівым піетэтам адзначылі 390-годдзе казачніка Шарля Перо. Падрыхтаваліся бібліятэкары раёна да 210-годдзя Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча, якое прыпадае на 4 лютага. У Адэльску пройдзе літаратурная вандроўка па месцах жыцця і творчасці Дуніна-Марцінкевіча, у Скідзелі — будзе разглядацца драматургічны ўнёсак пісьменніка, у Гожскай і Раціцкай сельскай бібліятэках падрыхтаваны агляды літаратурна-патрыятычнай пазіцыі творцы.

Не забываюцца на шанаванне мясцовых майстраў слова ў Талачыне. Намеснік дырэктара Талачынскага раённага цэнтру культуры і народнай творчасці Таццяна Спаткаў падамаляе, што ў гонар самабытнага паэта Яўгенія Дарафеева прайшоў літаратурны вечар. Цягам многіх гадоў літаратар быў удзельнікам народнай паэтычнай гасціўні “Друць” пры раённым цэнтры культуры і народнай творчасці. “Чалавекам ён быў сонечным, — распавядае аўтар. — Прыцягваў да сябе аднадумцаў шчодрай свайго душой, заўжды радасным

“Я жыву, і значыць — я кахаю!”

настроем. І вершы ў Дарафеева былі гэтакімі ж”. Ушановаць памяць паэта сабраліся сябры і родзічы.

Загадчык аддзела маркетынгу Бярэзінскай цэнтральнай раённай бібліятэкі Тамара Круталевіч здзіўляе, як і заўжды, арыгінальнасцю. Гэтым разам яна распавядае пра асаблівасці дапамогі падлеткам з сацыяльна неабеспечаных сем’яў. “Пазашкольнае асяроддзе, — сцвярджае яна, — найбольш праблемная прастора выхаваўчага працэсу. Падлеткі, пасіўныя, безыніцыятыўныя ў школе, негатыўна настроеныя да школьных мерапрыемстваў, часта працягваюць сябе з новага боку, незнаёмага аднакласнікам і настаўнікам. Гэта заведчыла мерапрыемства

На здымках:

- 1 “Разумнае казіно” ў Беразіно.
- 2 У Навагрудскім гісторыка-краязнаўчым музеі заўжды людна.
- 3 Лаўрэаты “Юнага канцэртмайстра” з Барані.
- 4 Самая таленавітая чыгачка Століна Ларыса Вырко.
- 5 Прадаўжальнікі справы Уладзіміра Высоцкага з Карэлічаў.

гульніва-выхаваўчай формы, наладжанае бібліятэкарамі. Згаданым падлеткам прапанавалі “Разумнае казіно з маладзёжнай рулеткай”. Так выхаванне пераўтварылася ў гульню. Стрэлка рулеткі дапамагла вызначыць праблемныя сектары, удзельнікі гульні атрымлівалі залатыя купоны, калі маглі патлумачыць сутнасць уласнай праблемы. Потым быў абраны самы шчыры гулец. Застаецца дадаць, што ўдзельнікамі бібліятэчнага мерапрыемства сталі навучэнцы СШ № 2 з Беразіно і з Лешніцкай школы.

28 студзеня ў чытальнай зале Столінскай цэнтральнай бібліятэкі ад-

быўся вечар шанавання самых актыўных леташніх чыгачоў “Лепшы з лепшых-2017”. Галоўны бібліятэкар аддзела абслугоўвання і інфармацыі згаданай установы Ірына Навумчык задае пытанне: “Хто самы галоўны ў бібліятэцы?” і сама на яго адказвае: “Канешне, чытач!” Дык вось, гаворка ў лісце пра самых-самых галоўных. Самай таленавітай чыгачкай названа Ларыса Вырко (і верш напіша, і ў фальклору разбіраецца), самым эрудзіраваным — Іван Вярэніч (заўжды трымае бібліятэкараў у тонусе, бо цікавіцца і гісторыяй, і палітыкай, і сучаснай прозай). Званне “Ама-

тар перыёдыкі” займела Людміла Губар. Напэўна, няма газеты, якую яна не прачытала б. Са станоўчага боку адзначана і сям’я Лянкевічаў, якая ніколі не сумее і заўсёды ведае, чаго хоча. Вельмі важная, на мой погляд, інфармацыя. Тым больш, калі ўлічыць, што за мінулы год бібліятэка абслужыла тры тысячы чыгачоў, якія наведвалі ўстанову каля 12 тысяч разоў і прачыталі 44 тысячы кніг.

Слова пра канцэртмайстра склала настаўнік Аршанскай дзіцячай школы мастацтваў № 3 Наталля Латышава. Дык вось, канцэртмайстар, па яе меркаванні, аб’яднальны пачатак канцэртнай дзеі. Гэта, па сутнасці, акампаніятар, але кола абавязкаў яго такое ж вялікае, як і спектр уменняў ды здольнасцяў. Яму неабходна адчуваць ансамбль, умець эфектна падаць саліста. Тое, што канцэртмайстар арганічна спалучае талент і выканальніцкую школу, змаглі пацвердзіць навучэнцы фартэпіяннага аддзялення дзіцячай школы мастацтваў № 3 Барані, удзельнікі II адкрытага гарадскога фестывалю-конкурсу “Юны канцэртмайстар”, які прайшоў на базе Аршанскай ДШМ № 2. Лаўрэатамі першай ступені сталі Вікторыя Лапцінская, Паліна Пастаногава, другой ступені — Аміна Югай, трэцяй — Марыя Маскалёва.

Дырэктар Навагрудскага гісторыка-краязнаўчага музея Марына Ярашук напісала, што 25 студзеня ў музеі прайшло мерапрыемства “Халакост — трагедыя яўрэйў Навагрудчыны” да Міжнароднага дня памяці ахвяр Халакоста. Прысутнічалі вучні сярэдніх школ № 1 і № 3, мясцовыя жыхары. Гаворка ішла аб палітыцы і практыцы вынішчэння, што выкарыстоўваліся фашысцкай Германіяй і прывялі да гібельі амаль шасці мільёнаў яўрэйў Еўропы. Потым гучаў расповед пра жыццё яўрэйскай абшчыны ў міжваенны перыяд, прэзентаваліся фотаздымкі Яна Булгака таго перыяду, кадры з фільма “Навагрудак 1931 г.” Вялікая Айчынная вайна перарвала наладжанае жыццё. У выніку фашысцкіх акцый загінула каля 11 тысяч яўрэйў Навагрудка і ваколці. Яўрэйў ратавалі і беларусы, і палякі. 26 асобаў раёна атрымалі званне “Правернік народаў свету”. Іх імёны ўвекавечаны ў выглядзе дрэў, пасаджаных паблізу экспазіцыі “Музей яўрэйскага супраціўлення ў Навагрудку”. Установу падтрымліваюць людзі з усяго свету. Экспазіцыя пастаянна папаўняюцца ўнікальнымі рэчамі: кнігамі, фотаздымкамі, дакументамі.

Пасля таго, як я пабываў у гэтым населеным пункце, зразумеў, чаму так баліць сэрца за сельскія бібліятэкі ў рэдактара аднаго з аддзелаў “К” Яўгена Рагіна — шматгадовага іх “даследчыка”. Чаму так непакоіцца яго душа за вёскі, якія з нейкага моманту пачынаюць лічыцца “беспersпектыўнымі”. Я пастараўся быць акуратным у апісанні ўсяго ўбачанага ў Балашэвічах. Найперш таму, што не хацеў незнарок зачапіць пачуцці жыхароў вёскі, якія шчыра вераць: самае лепшае і ў іх, і ў роднай старонкі — яшчэ наперадзе.

Алег КЛІМАЎ, Мінск — вёска Балашэвічы
Магілёўскай вобласці — Мінск / Фота аўтара

Клуб-бібліятэка,
выгляд звонку.

Злева
направа:
Наста,
Вераніка, Яна.

Клуб-бібліятэка ў “бермудскім трохкутніку”

Ці “беспersпектыўная” культура Балашэвічаў?

ВЯСКОВЫ ПСТАПАКАЛІПСІС

Вядома, я здагадваўся, што фота далёка не ўсіх беларускіх вёсчак можна выносіць на вокладкі глянцавых часопісаў як узор іх шчаслівага існавання. Але непасрэдна атрымаць такое... не надта светлае ўражанне мне давалося ўпершыню. Ды і пахмурнае неба над галавой цалкам адпавядала ўбачанаму.

Раней я трапіў у аграгарадкі, і выглядалі яны, у асноўным, даволі ўпэўнена. А Балашэвічы, што не сталі аграгарадком, як склалася адчуванне, у чымсьці капітулявалі перад цяперашнім часам і рэаліямі.

На пачатку мяне “прыбіў” былы будынак бібліятэкі, асабліва яго задні фасад. Следам — апусцелая будыніна, у якой калісьці знаходзілася “кантора”. І “кантрольным стрэлам” стаў суседні, з выгляду жылы дом, які завяршае гэты “бермудскі трохкутнік”. Убачанае нагадала сцэны ваенных дзеянняў, калі адзін бок ужо адступіў, а другі — яшчэ не паспеў заняць пакінутыя ворагам пазіцыі.

Давяршае карціну, канчаткова ўводзячы ў ступар, пабяжылы плакат на дзвярах “канторы” з патрыятычным лозунгам і словам “будучыня”. Не ведаю, ці то яго заблылі зніць, ці то адмыслова пакінулі.

Магчыма (і нават несумненна), іншыя часткі Балашэвічаў выглядаюць значна больш прэзентабельна, але ж менавіта па такіх... “нюансах” і мяркуюць пра стан рэчаў у цэлым. Тады і ўсплывае ў памяці прыметнік “беспersпектыўная”. Як аказалася, ён мае дачыненне і да тамтэйшай культуры.

ЗНІКАЛА ЎСЁ ПАСТУПОВА

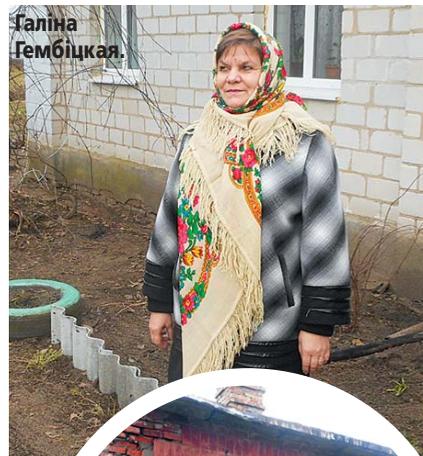
Да якой маюць адносіны і тры выдатныя дзяўчынкі — Наста, Вераніка і Яна, з якімі я перагаварыў пра іх жыццё-быццё. Тыя, хто мае ствараць будучыню вёс-

Ганна Шуст.

Любоў Долбік.

Галіна Гембіцкая.

Клуб-бібліятэка,
выгляд знутры.

Фрагмент задняга фасаду
будынка былой бібліятэкі.

кі (прынамсі, хацелася б у гэта верыць), распавялі пра наведванні мясцовага клуба, дзе ладзіцца дыскатэкі і канцэрты, а таксама і пра свой удзел у апошніх. У бібліятэцы яны бяруць чытаць казкі і кніжкі з прыгодамі. А наогул, жывецца ім у Балашэвічах добра. Вадаёмы, пясочная горка, сад, язда на ровары, узімку — на санках.

Клуб, пра які мне паведалі маленькія вясцоўкі, як самастойнае падраздзяленне культуры ў Балашэвічах аптымізавалі ў 2016-м, падсяліўшы ў яго будынак бібліятэку. З такімі фарміраваннямі — клуб-бібліятэка — я ўжо сутыкаўся, але ўпершыню ўбачыў, як могуць суседнічаць у адным памяшканні глядзельная зала і храм кнігі, калі заднік сцэны аддадзены пад апошні. Таму мне хутка стаў зразумелым здзіўлены погляд кіраўніка ўстановы Ганны Шуст, калі я спрабаваў выведаць у яе, якія ж усё-такі аб'яднанні дзейнічаюць канкрэтна пры клубе.

— Як вы сабе гэта ўяўляеце — пры адной штатнай адзінцы адначасова весці бібліятэчныя справы і хоць бы адзін гурток? — нарэшце, не вытрымаўшы маёй на-

стойлівасці, яна задала мне рытарычнае пытанне. — Абыходзімся толькі канцэртамі, прымеркаванымі да якіх-небудзь святаў.

Знікалі гурткі паступова — да свайго цяперашняга поўнага вымірання — паводле строгага ланцужку падзей. Спярша балашэвіцкі ДК ператварыўся ў клуб, а потым... Глядзіце вышэй.

Зрэшты, і гэтая стадыя эвалюцыі можа быць не апошняй. У сяле ходзяць чуткі, што праз год-два апошні аплот культуры Балашэвічаў могуць ліквідаваць. Пачуўшы пра тое, знікае ўсё жаданне зласловіць і кпіць пра “зручнае для працы суседства” клуба і бібліятэкі.

У Балашэвічах пражывае каля трохсот чалавек. У сярэднім, за працоўны дзень бібліятэкі ў яе заходзяць не дзе восем з іх — узяць кніжку, пагартыць яркі часопіс, давядца з газеты пра тое, што адбываецца ў астатнім свеце (пры наяўнасці камп'ютара, інтэрнэту ва ўстанове няма). Дарэчы, газеты і часопісы на дом таксама выдаюцца. Часам, занудзіўшыся па наведвальніка, спадарыня Шуст бярэ літаратуру ды сама ад-

праўляецца па хатах. І не толькі сваёй вёскай: у яе абавязкі ўваходзіць і штомесячнае абслугоўванне бліжэйшых населеных пунктаў, пазбаўленых такіх устаноў.

З папаўненнем бібліятэкі навінкамі — тымі, што не са спісу сацыяльна значнай літаратуры — стала горай. За апошні год фонд прырос усяго 50 асобнікамі. Выкручваецца Ганна Іванаўна, забяспечваючы кругазварот выданняў: яна раз на месяц наведваецца ў кнігасховішча Цэнтральнай раённай бібліятэкі Глуска, дзе і бярэ “свежачок”. Як толькі творы перачытаюць, бібліятэкар здае іх назад і атрымлівае чарговую паступленні. Ну, а густы сваіх землякоў яна ведае выдатна: гэтаму — гістарычны раман, таму — Данцову, іншаму — кнігу Алеся Марціновіча.

— У ранейшай бібліятэцы, — “дабіла” мяне прыкладам з рэчаіснасці спадарыня Шуст, — быў дзіцячы адзел. Пераехаўшы, ён скурчыўся да аднаго стэнда.

Кампенсуе “ўсупку” Ганна Іванаўна тым, што разам з дзецьмі працягвае вырабляць з дрэва, саломы,

пластыліну розныя рэчы. Знайшлося ў памяшканні месца і маленькаму куточку, звязанаму з краязнаўствам. “Праўда, зборам гістарычнага і фальклорнага матэрыялу сёння мы амаль не займаемся. І захоўваць яго няма дзе, і лік ахвотных да пошукаў моцна скараціўся. А большую частку са знойдзенага ў свой час перадалі ў раённы гісторыка-краязнаўчы музей”.

Але зусім ужо рук Ганна Шуст не апускае:

— Стараемся па меры сіл і магчымасцяў працаваць у любых умовах. Так, усяго стала менш — экскурсій, заняткаў, праектаў, экалагічных акцый — але да таго часу, пакуль жыхарам нашай вёскі культура патрэбна, яна ў ёй жыць будзе, нягледзячы ні на што!

ЖЫЦЦЁ ЎСЁ АДНО ІДЗЕ

Упэўненая ў гэтым і былы дырэктар Дома культуры, потым і клуба Любоў Долбік, што адслужыла на гэтых пасадах амаль 35 гадоў, а цяпер кіруе СДК у суседнім аграгарадку Засценак Усцярыхі:

— Балашэвічы памятаюць розныя часы. Тут быў вялікі калгас, школа і дзіцячы садок, але і па эканамічных прычынах, і з-за пагаршэння дэмаграфічнай сітуацыі вёска стала чэзнуць. Калі глядзець праўдзе ў вочы, цяпер — не найлепшыя для яе гады. Але і надта бедаваць я б не стала. Абрады тут аднаўляліся, народныя традыцыі захоўваюцца. Праводзяцца культурна-масавыя мерапрыемствы — хай і не ў тых маштабах, як раней. Але надта ўжо змрочным жыццё Балашэвічаў я б не назвала. Не можа яно быць такім, калі ў вёсцы жывуць людзі шчырыя і адкрытыя!

А яшчэ адным “лоцманам” па культуры Балашэвічаў стала прадавец крамы Галіна Гембіцкая — майстар вышывання гладзю (між іншым, яна 10 гадоў адпрацавала мастацкім кіраўніком у ДК). Сваё мастацтва — а спецыялізуецца яна на рушніках — рэгулярна дэманструе і за межамі вёскі на розных выставах. Гаворачы пра асаблівасці гэтага рамяства ў дадзенай мясцовасці, Галіна Васільеўна адзначыла, што вышываюць тут (а рукадзельніцы і сёння ёсць ледзь не ў кожнай хаце), у асноўным, кветкі і іншыя расліны. І так павялося спрадвеку.

Каментарый Галіны ГЕМБІЦКАЙ:

— Культурнае жыццё ў нас згасала паступова. Слылі тыя, хто яго арганізоўваў, залучаючы і аднавяскоўцаў. Якія вчоркі раней у клубе былі! На святы збірала ўся вёска, і амаль кожны прымаў удзел у канцэртах. А сёння... Мала таго, што людзі з'езджаюць, дык яшчэ і настрой змяніўся, цісне на нас усіх нешта. Мы ж разумеем, што, калі нічога не зрушыцца, справы будуць горай і горай.

А мы ж таксама любім тыя ж кніжкі чытаць! Уся вёска, напэўна, у бібліятэку запісаная, а не стане яе — дык што нам рабіць? Чакаць бібліёбуса? Ну, як-небудзь яшчэ сябе забавляць будзем. Добра, што Любоў Іванаўна некалі стварыла фальклорны ансамбль “Сяброўкі”, які і дасюль час ад часу збіраецца па сваёй ініцыятыве. Гэта ж наша аддушына ў жыцці! Не надта, па шчырасці, простым.

Здавалася б, ужо колькі тэатр імкнецца разбурыць чацвёртую сцяну, што разво-дзіць па розныя бакі акцёра і глядача, але часцяком тая барацьба не ідзе далей за словы. Ды і само тэатральнае жыццё для публікі занадта рэгламентаванае: у фэе — да першага званка, пасля трэцяга і да фінальнай заслоны — у глядзельнай зале, а далей — праз гардэроб ды на выхад. Многім не хапае ваколтэатральнай атмасферы, але ці не самі тэатралы баяцца размовы са сваёй аўдыторыяй? Пра закрытасць ад публікі, перспектывы прафесіі лялечніка і чаканне новага тэатральнага дома “К” пагутарыла з галоўным рэжысёрам Брэсцкага тэатра лялек Аляксандрам ЯНУШКЕВІЧАМ.

Настасся ПАНКРАТАВА / Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

— Геаграфія вашых пастановак за мінулы год уражае: Перм, Ульянаўск, Краснаярск, Падмаскоўе. І гэта не ўлічваючы плённай дзейнасці ў Брэсце. Адкуль такая рэжысёрская няўрымслівасць?

— А чаго сядзець? Я не з тых, хто любіць разважаць: “А вось добра было б...” Разумею, што гады ідуць, і толькі ў прэсе я ўсё яшчэ “малады” рэжысёр. Гэта падштурхоўвае ехаць туды, дзе мне цікава. Ты “ўжывую” бачыш, як працуе тэатральная сістэма ў суседзяў. Напрыклад, у Расіі мяне ўражае, колькі магчымасцяў маюць не толькі дзяржаўныя, але, нават, і прыватныя тэатры. Там вельмі моцна працуе Саюз тэатральных дзеячаў, дзяржава падтрымлівае. Пастаноўшчыкі могуць прэтэндаваць на рэгіянальныя, краявыя, федэральныя гранты. Для моладзі — стыпендыі і фінансаванне дэбютаў, каб пачаткоўцы ў прафесіі змаглі заявіць пра сябе. У нас, на жаль, гэта асобная тэма.

— Летась вас запрашалі ў Міжнародную летнюю школу СТД Расійскай Федэрацыі ў якасці педагога. Чым быў цікавы гэты вопыт?

— Там я бачыў надзвычай працаздольную моладзь. Яны разумеюць, навошта прыехалі, таму займаюцца з неверагоднай аддачай і лёгка выдаюць ідэі. Яны безразважныя і дзівакватыя ў найлепшым значэнні гэтых слоў! Ды ў кожнага знясе дах, калі 24 гадзіны ў суткі ты можаш займацца творчасцю без абмежаванняў, калі сярод тваіх педагогаў — спрэс імёны: А. Пепеляў, Б. Паўлович, а на майстар-класы прыязджаюць Додзін, Збруеў, Калягін! Уявіце, некаторыя ўдзельнікі звальняліся са сваіх тэатраў дзеля навучання ў летняй школе! Уласна ў маёй групе такіх было з паўдзясятка. Напэўна, іх пасля ізноў возьмуць у родныя калектывы, але сам факт! Іншая тэма: чаму на пачатку новага тысячагоддзя ў Расіі — ды і ў Беларусі такога хапае — працягвае жыць своеасаблівы “прыгонны тэатр”, калі адміністрацыя не пускае нікуды сваіх акцёраў?

— Для вас той педагогічны досвед не першы — у Пермі вы вялі ўласны курс лялечнікаў. Магчыма, сапелі, каб распачаць педагогічную дзейнасць у Беларусі?

— Ведаецца, у летняй школе я канчаткова зразумеў, што не трэба рыхтаваць артыста тэатра лялек нейкім адмысловым вучэбным курсам — асабліва ў наш час сінтэзу жанраў. На мой погляд, дыплом з радком “акцёр тэатра лялек” адразу ўзводзіць пэўныя рамкі. Напрыклад, вучаць вадзіць трысцінавых лялек, якіх амаль нідзе ўжо не выкарыстоўваюць. Чатыры гады хаваць студэнта за шырмай і бясконца разбіраць з ім сістэму лялек, па маім разуменні, немэтазгодна. Выпускнік такога курсу часцяком баіцца свайго цела і голасу, таму імкнецца прыкрыцца той жа выратавальнай шырмай. Яму больш карысна было б развіваць мову, пластыку, драматычнае мастацтва. Уласна, тэатру лялек у першую чаргу патрэбны індывідуальнасці — за гэтым яго будучыня. Калі адоранаму акцёру цікавы гэты жанр, тыдзень-другі трэнінгу дазволіць яго засвоіць.

— У Акадэміі мастацтваў ужо не першы год не набіраюць акцёраў-лялечнікаў. На вашу думку, праблемы тут няма? І ці не адчуваецца вы недахоп прафесіяналаў у тэатры лялек?

— Праблема ў кадрах заўжды актуальная. Наколькі я ведаю, БДАМ плануе у бліжэйшы час такія наборы. Праблема ў іншым: тэатр лялек многія ўспрымаюць на ўзроўні самадзейнасці. Таленавіты акцёр, выбіраючы куды ісці, аддае перавагу драматычнаму тэатру, бо існуе стэрэатып: выйду на сцэну, там сафіты і ўсе глядзяць на мяне. А лялька, як быццам, адцягне ўвагу ад неардынарнай асобы! Таму ў нас недахоп і адчуваецца.

— Сыходзячы з Пермскага тэатра лялек, вы тлумачылі свой крок яшчэ і тым, што не кіраўнік па сваёй сутнасці. Але ў Брэсце ў вас ізноў тая самая пасада...

— Гэта дзве вялікія розніцы. У Пермі мастацкі кіраўнік мусіў адказваць не толькі за рэпертуарную

палітыку, але і за бюджэт, што і было маім галаўным болям. У Брэсце я займаюся выключна прафесіяй.

— З якім калектывам прасцей за ўсё знаходзіць агульную мову?

— З тым, які прагне працаваць. У расійскіх тэатрах лялек заробак акцёраў у параўнанні з беларускімі калектывамі большы, рынак для рэалізацыі сябе ў прафесіі шырэйшы. Мо таму ў той жа Пермі артысты падаліся

“Мой бацька — птушка”. На які крыгэры вы абпіраецеся, калі шукаеце літаратурную аснову для пастаноўкі?

— Павінна загарэцца “лямпачка”, узнікнуць адчуванне, што гэта — маё. Можна ўзяць Чырвоны Каптурчык, Карлсана, Дзюймовачку, але іх столькі ўжо было пастаўлена, што ў рэжысёра застаецца адзін выхад — адмысловая інтэрпрэтацыя. Успрымаць гля-

адразу, бо гэта жывое, новае, яго яшчэ ніхто не ставіў. Тэатр падорыць Брэсту ў пэўным сэнсе сусветную прэм’еру! Па маім адчуванні, беларускаму тэатру ў рэпертуарным плане ўвогуле вельмі не хапае сучаснасці.

— Але ў адным з інтэрв’ю вы гаварылі, што сучасная беларуская драматургія — не лялечная. Што тады выводзіць на сцэну тэатра лялек?

— Вось гэта самае складанае пытанне, пытанне без адказу. У новай беларускай / рускай / польскай драме важны чалавек. З недахопамі, з вартасцямі — яго сутнасць “агаляюць” перад публікай. А лялька — гэта ўсё ж дадатковая рэальнасць — нешта, што прыносіць яшчэ адзін сэнс. Вось гэтае “нешта” новай драме непатрэбнае. Ці то мы адстаём ад новай драмы, ці яна пайшла наперад — невядома...

Драматычныя тэатры ў гэтай сітуацыі адназначна ў выйгрышы, аднак, на маё здзіўленне, многія “новай” драмай наўмысна не карыстаюцца. Разумею, некаторыя лічаць тыя п’есы чарнухай: маўляў, у нас любяць забаўляльны тэатр, дзе трэба “акультуравацца”, а не задумацца. Вельмі шкада! Калі ёсць такі алмаз, то яму проста неабходная сцэнічная агранка. Мы ўсё азіраемся па старанах, а сваё лічым нікчэмным.

— Ці не таму вы звярнуліся да класікі, узяўшы да пастаноўкі ў Брэсце коласаўскую “Новую зямлю”?

— Па шчырасці, я засумаваў па беларускай мове. А яшчэ ўсё склалася нават фармальна — тэатру неабходна новая зямля. Разлічвалі ж, што ў 2017 годзе новы будынак расчыніць дзверы. У спектаклі закладзена тое чаканне свайго кутка. Ад таго, што мы да гэтай пары тулімся ў кіна-тэатры з убогімі сценамі, з жудаснымі аблезлымі фасадамі, пастаноўка гучыць яшчэ больш балюча.

— У нашай размове вы пазначылі шмат недахопаў у тэатры. У новым будынку ці будзе магчыма запоўніць гэтыя лакуны?

— Канцэпцыя развіцця нашага тэатра ў новым будынку маштабная і вельмі сур’ёзная. Але яна ажыццявіцца толькі ў выпадку, калі будзе фінансаванне, бо сёння Брэсцкі тэатр лялек выжывае сам, не маючы нават дастатковых грошай на далейшыя пастаноўкі. Пры такой карціне на ўсе нашы пачынанні давадзецца за-

Няма чаго баяцца глядача

Тэатру лялек неабходны індывідуальнасці

быцца. І шкада, бо мы маем унікальны прэцэдэнт: у найноўшай гісторыі краіны ўпершыню ўзведзены будынак спецыяльна для тэатра! Ён проста абавязаны стаць культурным цэнтрам Брэста! Тэатр павінен быць адчынены з раніцы да вечара, незалежна ад таго, ці ідзе ў гэты час спектакль. У праект закладзены дзве сцэны, выдатныя гримеркі, вялікія майстэрні, дзівосны ўнутраны дворык, накрыты празрыстым дахам, тэхніка і абсталяванне. Гэта шматгадовая мара і праца мастацкага кіраўніка М. Шавеля.. У будынку можна абыграць кожны закуток: ладзіць выставы, лекцыі і перформансы, адкрыць тэатральную школу. Неабходна ўзаемадзейнічаць з педагогамі, якія прыводзяць класы, — каб падрыхтаваць дзяцей да паходу ў тэатр.

Нам хацелася б ахапіць самыя розныя тэатральныя праявы: бэбі-тэатр, імерсіўны тэатр, чыткі і гэтак далей. У мяне ўвогуле ёсць ідэя, каб глядчы мелі магчымасць калі-нікалі граць на прафесійнай сцэне. У Германіі гэта — найноўшы павеў. Паспрабаваўшы сябе ў якасці выканаўцы, глядач становіцца бліжэй да разумнення тэатральнага мастацтва. Гэта вельмі цудоўна, бо, як падаецца, сямю-таму за шчасце было б існаванне беларускага тэатра... без глядача. Маўляў, рабі, што хочаш, і не трэба хвалявацца, як цябе ўспрымуць. Пагадзіцеся, гучыць абсурдна. Не трэба закрывацца ад глядача і няма чаго яго баяцца.

У Беларусі прафесійны рынак маленькі, людзі спадзяюцца самі на сябе. У Брэсце я бачу мабілізаваны калектыв, які за гады без тэатральнага жыцця збіўся ў кагорту. Тут акцёры ідуць да рэжысёра са сваімі прапановамі — і гэта вельмі здорава!

мне больш заспакоенымі. Часам здаралася чуць нешта накшталт: “Я ж артыст, вазьміце мяне і чым-небудзь займіце”. Вытокі такога ўтрыманства не зусім зразумелыя, але гэта — адна з самых страшных рэчаў, у што можа ператварыцца артыст. У Беларусі прафесійны рынак маленькі, людзі спадзяюцца самі на сябе. У Брэсце я бачу мабілізаваны калектыв, які за гады без тэатральнага жыцця збіўся ў кагорту. Тут акцёры ідуць да рэжысёра са сваімі прапановамі — і гэта вельмі добра!

— У лютым маленькіх берасцейцаў чакае прэм’ера

дач здатны ў меру свайго культурнага пласта. І тут трэба быць падрыхтаваным, што кожны другі абавязкова ўяўляе сабе “як павінна быць”, а такія чаканні хутчэй за ўсё не спраўджваюцца. У выніку два варыянт развіцця падзей: або пойдучы скаргі ў тэатр, або людзі скарацца і прызнаюць гэта аўтарскім прачытаннем.

У сучасным, нявывучаным матэрыяле ёсць пэўная свабода. А абраная мной кніга англійскага пісьменніка Дэвіда Алманда, як высветлілася, добра перапрабляецца ў п’есу. Я запаліўся за пераклад Вольгі Варшавер

Алег КЛИМАЎ

АМАЛЬ СУР'ЁЗНА

— Рызыкну пачаць з такога пытаньня. Прозвішча ў вас даволі-такі... дзёрзкае. Ці часта вы чуеце жарты на гэты конт?

— Прозвішча я ніколі не саромеўся. Можа, проста глыбока не задумваўся над ім, бо гэта тое, што пераходзіць чалавеку ў спадчыну. З вялікай павагай стаўлюся да сваіх продкаў, цікаўлюся гісторыяй нашай сям'і. Прызнаюся, шукаў цёзак па прозвішчы на прасторах інтэрнэту, і толькі ва Украіне змог сяго-таго знайсці. Мабыць, гэта таму, што мой тата родам з Заходняй Беларусі — Іванаўскі раён, вёска Юхнавічы. А адтуль да Украіны — усяго некалькі кіламетраў. Дарэчы, у дзяцінстве кожнае лета я праводзіў менавіта там і па прыездзе дадому ў Мінск гаварыў на вельмі смешнай мове — сумесі рускай, беларускай і польскай. Часта жартую, што наша прозвішча не паспелі перакласці на рускую, а так быў бы я цяпер Олег Жестянщиков, бо “бляха” ў перакладзе з беларускай — “жест”...

Пра тое, каб з мяне клілі з-за прозвішча, не прыгадаю. Я — хлопчык дужы, мог і адказаць. Таму, мабыць, і пабойваліся. А наогул, у маім дзяцінстве мы “сябравалі вуліцай” і думалі, як паганяць мяч або паспяваць песні пад гітару, а не як укалоць таварыша ў якой-небудзь “сацыяльнай сетцы”, ды яшчэ і ананімна.

— Чуў такое меркаванне, што Міхаіл Турэцкі, бацькі якога, дарэчы, родам з Беларусі, добра ўладкаваўся, набіраючы ў свой мужчынскі калектыў другія галасы, якім ніколі не стаць, дапусцім, прэм'ерамі ў оперных тэатрах. Таму, маўляў, ніхто артыстаў Хору і не перааблівае...

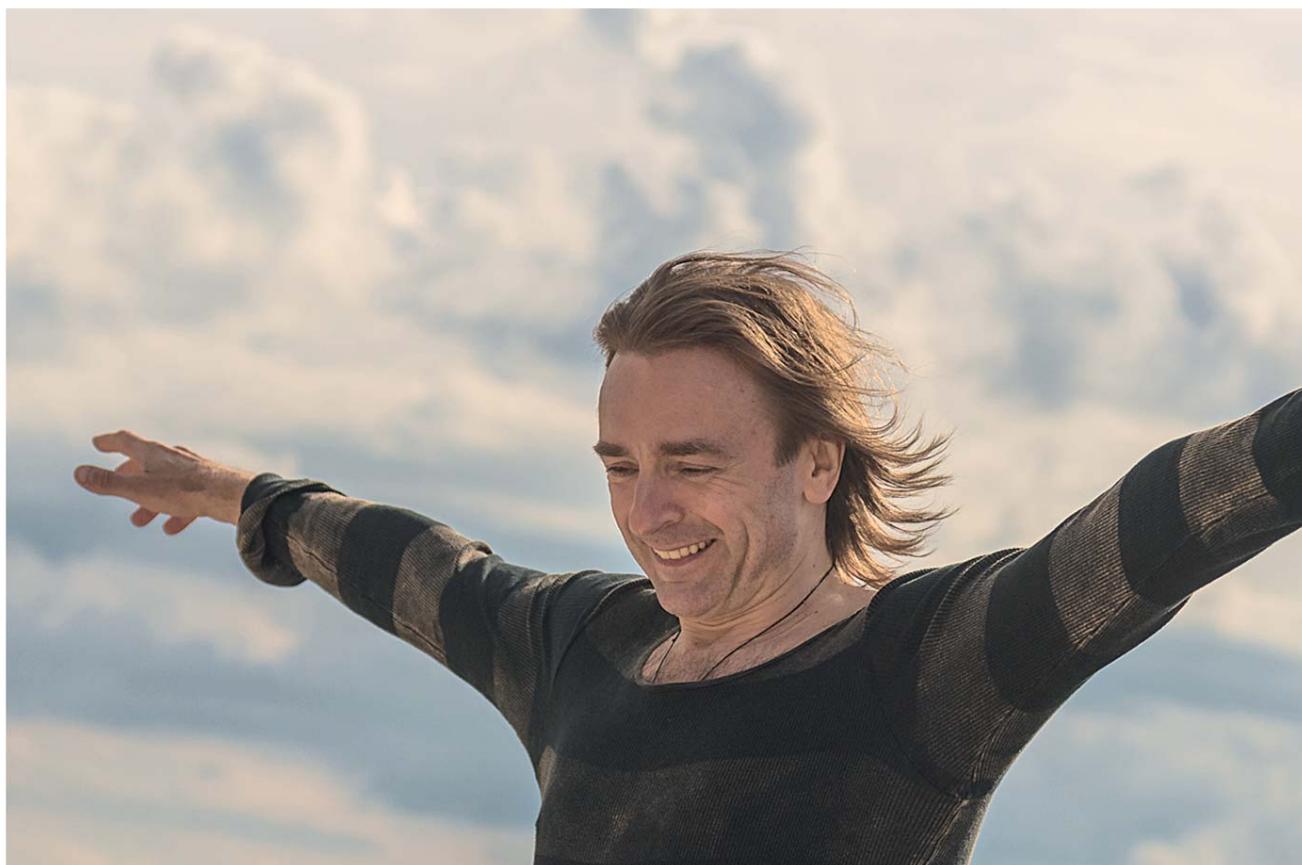
— Не паспрачаешся: Міхаіл Турэцкі ўладкаваўся добра. Але хачу звярнуць вашу ўвагу, што і мы, артысты Хору, таксама нядрэнна ўладкаваліся. За такі немалы творчы шлях кожны з нас набыў вядомасць, ва ўсіх салістаў ёсць свае прыхільнікі. Гастралюем, можна сказаць, па ўсім свеце, выступаем на самых лепшых пляцоўках Амерыкі і Еўропы. Спявалі ў Аўстраліі, Кітаі — усяго і не пералічыш. За 2017 год мы далі больш за 110 сольных канцэртаў, не лічачы карпаратыўных выступаў, здзейснілі 115 пералётаў, прабылі ў паветры агулам 280 гадзін! Не кожны артыст можа пахваліцца такім гастрольным графікам.

Не вельмі разумею, што такое “другі голас”, калі не лічыць харавую партытуру. У нашым калектыве кожны голас — першы, адзіны і непаўторны. А чаму? Па-першае, таму, што ўсе яны абсалютна розныя і ахопліваюць увесь дапушчальны дыяпазон, уключаючы жаночую каларатуру. Па-другое, у артыстаў ёсць магчымасць паказаць

Беларусаў, асабліва творчых, раскідана па свеце няма. Хтосьці з іх за межамі радзімы асаблівага поспеху не дасягнуў, але ёсць і тыя, хто не выходзіць са святла сафітаў. У іх ліку — Алег БЛЯХАРЧУК, які ўжо шмат гадоў з'яўляецца салістам знакамітага Хору Турэцкага. Калі мы дамаўляліся на інтэрв'ю, ён папрасіў мяне задаваць яму не толькі сур'ёзныя пытанні, што я і паспрабаваў зрабіць.

Два Міхаілы ў лёсе Алега

голос ва ўсёй красе, і рэпертуар падбіраецца так, каб кожны мог выступіць сольна ў рамках нашага канцэрта. А наогул працы прэм'ерамі ў оперных тэатрах, дык гэта не да нас. У нас не было і няма такіх амбіцый. Бо ўсе мы — эстрадныя выканаўцы з выдатнай класічнай адукацыяй. Часам нават жартуем, што яна нам перашкаджае.

І так, пра пераабліванне. На самой справе, не згадаю, каб каго-небудзь з нас запрашалі ў іншы калектыў, а вось да нас прыходзілі праслухоўвацца, але... Думаю, быць прэм'ерам у тэатры нават лягчэй, чым спяваць у нашым ансамблі. Мы гэтаму вучыліся хто 15, а хто і 17 гадоў!

— У Беларусі ёсць свае аналагі Хору Турэцкага — напрыклад, арт-гурт “Беларусь” або ансамбль “Чысты голас”. Пры якіх умовах вы былі б гатовыя ў адзін з іх перайсці?

— Пра гэтыя калектывы, канешне, ведаю, ды і наогул сачу за музычнымі тэндэнцыямі на маёй радзіме. З усімі салістамі “Чыстага голасу” падтрымліваю шчыльныя зносіны. А яго мастацкі кіраўнік Валерый Прыгун — мой аднакурснік па музычнай вучэльні імя Глінкі і кансерваторыі. Нас звязвае ўжо 36 гадоў сяброўства, і па большай частцы не му-

зычнага, а асабістага! Але не магу пагадзіцца з тым, што пералічаныя вамі калектывы з'яўляюцца аналагамі Хору Турэцкага, бо ў кожнага з іх свой шлях, стыль, манера выканання, рэпертуарная палітыка. А ўмовы пераходу можна абгаварыць... Жарт!

АД МЭТРА ДА МЭТРА

— Артысты Хору могуць у нечым пераканаць свайго кіраўніка? І які ён — Міхаіл Барысавіч Турэцкі — па-за аб'ектывамі тэлевізійных камер?

— Пераканаць яго “з лёту” практычна немагчыма, але пасля развучвання або ў першыя паказы песні становіцца ясна, наколькі яна ўдалася. Бо менавіта публіка ставіць гэты жаданы знак якасці. Міхаіл Барысавіч валодае ўнікальнай інтуіцыяй, часцяком бачыць тое, што не можам убачыць мы ўдзельніц. Бывае, мы супраць нейкай песні, а ён настойвае! І ў выніку аказваецца правы — публіка яе прымае.

Пра Міхаіла Барысавіча гаворым толькі добрае, бо... гэтае інтэрв'ю ў Расіі таксама могуць прачытаць, так? Гэта музыкант з вялікай літары! Не кожны можа арганізаваць калектыў, які атрымае сусветную вядомасць. Дыктатар! А як без гэтага? Нехта

Даведка

Алег БЛЯХАРЧУК, 51 год. Нарадзіўся ў Мінску. Скончыў Беларускаю дзяржаўную акадэмію музыкі па спецыяльнасці “Харавое дырыжыраванне”. Працаваў артыстам хору на беларускім радыё і тэлебачанні, з'яўляўся салістам Дзяржаўнага аркестра сімфанічнай і эстраднай музыкі Рэспублікі Беларусь (цяпер Нацыянальны акадэмічны канцэртны аркестр Беларусі). З 1996 года — у Хору Турэцкага.

ж павінен несці адказнасць за холдынг, ім створаны. Ды і артысты — кожны са сваім характарам. А Турэцкі згуртаваў іх у адзінае цэлае. За 27 гадоў існавання калектыву не было крызісаў, звязаных з якім-небудзь непаразуменнем унутры яго.

— Ёсць у вашай біяграфіі шасцігадовая старонка, звязаная з аркестрам пад кіраўніцтвам Міхаіла Якаўлевіча Фінберга. А як бы вы яго ахарактарызавалі?

— Міхаіл Якаўлевіч у маім жыцці адыграў вялікую ролю. Прышоў я ў вакальны гурт аркестра ў 1992 годзе і вельмі хутка стаў салістам — “зоркай беларускай эстрады”, як тады аб'яўлялі на канцэртах Алена Спірыдовіч або Ірына Смольская. Дзякуючы працы ў калектыве, атрымаў магчымасць выступіць з прафесіяналамі. Сапраўдны кайф, калі ты стаіш на авансцэне, а за спінай у цябе паўнаватрасны эстрадна-сімфанічны аркестр. І ўсё

толькі ў “жывым” выкананні! Выступы на фестывалях “Славянскі базар у Віцебску”, “Залаты шлягер”, на іншых канцэртах — усё гэта дазволіла мне разнаволіцца і набыць вопыт, які вельмі дапамагае і па сёння.

Больш за дваццаць гадоў ужо не працую ў аркестры, таму якім стаў Міхаіл Якаўлевіч, судзіць не магу. Але, думаю, яго жыццёвыя прынцыпы засталіся нязменнымі, а гадоўны з іх — чалавечнасць. Ён заўсёды рабіў усё магчымае для артыстаў аркестра, да яго можна было звярнуцца з любым пытаннем, і ён дапамагаў. За пародай прыйшоў да яго і я — у момант выбару паміж аркестрам і поп-гуртом. І пасля таго, як выслухаў Фінберга, прыняў правільнае рашэнне. Здраоўя яму і дзякуй за ўсё!

— Была ў вас і праца ў ансамблі Юрыя Антонава...

— Мне сапраўды пашчасціла працаваць з гэтым выдатным спеваком і кам-

пазітарам. Будучы юнаком, спяваў яго песні пад гітару, і нават не мог марыць пра тое, што мы калісьці апынемся ў адной камандзе. У 1995 годзе ў Юрыя Міхайлавіча быў юбілей, 50 гадоў, і ён хацеў адзначыць гэтую дату грандыёзным канцэртам у Дзяржаўным Крамлёўскім палацы. Вядома ж, пафасу мог дадаць “жывы” аркестр. Антонаў меў досыць сур'ёзнае беларускае мінулае, і ён звярнуўся з прапановай аб супрацоўніцтве да свайго сябра, Міхаіла Фінберга. Для выканання песень Юрыю Міхайлавічу патрэбны быў бэк-вакал, які я і ўзначаліў. Са мной у гэтым міні-гурце спявалі яшчэ дзве салісткі аркестра. Пасля таго канцэрта выступленняў было няшмат, але яны расцягнуліся на два гады. Што магу сказаць? З таленавітымі людзьмі заўсёды прыемна працаваць!

— Калі не памыляюся, вы з'яўляліся ў музычных серыялах у якасці камэа. Можа, і з вялікага кіно паступалі прапановы аб здымках? Пры такой знешнасці вам праяма дарога ў тое мастацтва...

— Хор Турэцкага толькі аднойчы эпізодычна з'явіўся ў фільме “Амністыя ад прэзідэнта” — вось і ўсё. А са знешнасцю быў такі выпадак. Мой першы досвед працы ў хоры — шасцімесячны кантракт у Амерыцы. Там вакол нас круціліся розныя прадзюсары, і нека адзін з іх сказаў: “Калі б ты жыў у Амерыцы, з твай знешнасцю быў бы зоркай”. Але я ж сціплы, і ў ЗША не застаўся. Напэўна, трэба цяпер шкадаваць пра гэта.

— Ды навошта? Ваш хор выдатна трымае нос па творчым ветры, выконваючы тое, што ў дадзены момант папулярна і ў пост-Саюзе, і ў астатнім свеце. Да рэпу не думалі звярнуцца?

— Што тычыцца “носа па ветры” — вы маеце рацыю. Мы вельмі шмат рэпетыцыйнага часу праводзім у падборы рэпертуару. Вывучаем, прапануем, спрачаемся, спрабуем, прымаем, выключаем. Бывае, хтосьці бразне дзвярыма і сыходзіць, але гэта рэдка. Наш рэпертуар разнастайны, стараемся задаволіць кожнага глядача ў зале. Хтосьці любіць класіку — вось вам! Камусьці патрэбны рок — калі ласка. Шансон? І ён у наяўнасці. Жаночая арыя? Таксама выканаем. Ды і рэп выкарыстоўваем — праўда, у невялікіх колькасцях.

Мы адкрытыя да супрацоўніцтва, так што чакаем любяча прапановы. Вось працягае хтосьці гэтае інтэрв'ю, напіша песню, нам яна спадабаецца — азалоцім!

Увесну ў Брэсце пройдзе Першы абласны конкурс юных выканаўцаў на духавых і ўдарных інструментах імя Валерыя Грыгарука. Напярэдадні ў лютым у той жа зале Брэсцкага музычнага каледжа адбудзецца вечар яго памяці, дзе выступяць не толькі яго “дзеці” — выпускнікі розных гадоў, але і “дзеці яго дзяцей” — іх лепшыя выхаванцы. Наспеў час ушанаваць памяць гэтага выбітнага музыканта і педагога.

3 УЗБОЧЫНЫ — У ЦЭНТР

Валерый Грыгарук выкладаў у Брэсцкім музычным каледжы імя Рыгора Шырмы клас ударных інструментаў. У папулярным “Даведніку па аркестры” Уладзіміра Зісмана месца ўдарнікаў сярод акадэмічных музыкантаў, звернутых да класікі пазамінулых стагоддзяў, трапна вызначана як “на ўзбочыне цывілізацыі”. Але ж Валерый Іванавіч ніколі не быў дзесьці “збоку” — заўсёды толькі ў цэнтры! У цэнтры самых значных падзей канцэртнага і грамадскага жыцця, навучальнага працэсу, жыцця калектыву. Дзякуючы Грыгаруку клас ударных інструментаў, які звычайна ўспрымаецца гэтакім “дадаткам” да струнных смычковых і духавых, у Брэсце стаў з імі на адну прыступку і нават пачаў лідзіраваць.

Гэта быў строгі і патрабавальны настаўнік. Не выносіў ляготы, падману, дабіваўся пунктуальнасці, каб не было ні хвіліны спазнення на ўрок ці рэпетыцыю. Выхоўваў адказнасць і працавітасць. Усё — на ўласным прыкладзе. Бо працаваў нястомна: не толькі ў адведзены для заняткаў гадзіны, але і ў пазаўрачочны час, вымагаючы таго ж і ад вучняў.

Як узгадваюць яго выхаванцы, у класе быў вялізны паралонавы матрац, і яны, здаралася, начавалі на ім. Бо зранку займаліся з 6-ці гадзін, а ўвечары — да 23-х, і дадому даехаць не заўсёды паспявалі. Спецыфіка заняткаў на ўдарных інструментах такая, што рыхтавацца дома — праблематычна і нават немагчыма. Ударных вельмі многа, яны ўсе розныя — ці ж можа кожны вучань займаць поўны камплект і грукі на радасць суседзяў? Ударнікі займаюцца ў класе, кожны чакі свайей чаргі — і яна расцягваецца на ўвесь дзень. А самастойную падрыхтоўку сваіх вучняў Валерый Іванавіч кантраляваў: заходзіў у клас у пазавучэбныя гадзіны, у выхадныя — правяраў, хто, як і чым займаецца. Але ж тое мела сэнс!

Яго першай выпускніцай стала Людміла Тунчык,

Ён быў першым ва ўсім

якая пазней узяла прозвішча мужа — Кліндухова. Цяпер яна прафесар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, узрасціла і ўзрошчае лепшых ударнікаў краіны (яны, дарэчы, таксама выступаюць у канцэрте 9 лютага). Пра Грыгарука заўжды гаворыць, што той быў “педагог ад Бога”: умеў даступна і паступова, бы ўзнікаючыся па лесвічцы, тлумачыць сакрэты прафесійнага майстэрства. Цярпліва дабіваўся грамаднага выканання аўтарскага тэксту. І вельмі высока цаніў у вучні музычнасць. Да кожнага знаходзіў індывідуальны падыход, імкнуўся заўважыць яго моцныя бакі і надалей развіваць іх, даводзячы адоранасць да ўзроўню таленту.

Ці разумелі гэта вучні, пакуль у яго займаліся? Наўрад ці: поўнае ўяўленне такіх рэчаў прыходзіць пазней. Але за што яго моладзь шанавала бязмерна, дык гэта за бацькоўскі клопат і добрае сэрца. Усе вучні называлі яго — тата. Былі за ім як за каменнай сцяной, нічога не баяліся. Ён першым прыходзіў на дапамогу: вырашаў побытавыя праблемы (жытло, харчаванне, матэрыяльная забяспечанасць), мог даць грошай, пасяліць у свайей маці, запрасіць да сябе і пчодрна накарміць. Дбайна сачыў за адзнакамі па ўсіх прадметах, падтрымліваў кантакт з выкладчыкамі тэарэтычных дысцыплін, з бацькамі вучняў. Таму ведаў пра сваіх выхаванцаў усё. Пры неабходнасці дапамагаў ім карыснымі парадамі — нават па жыццёвых пытаннях, шукаў для іх добрую працу. Кож-

зіў сваім вучням рэдкія на той час, дэфіцытныя, але прынцыпова больш перспектывныя двухрадковыя ксілафоны. У Беларусі ён стаў першым выкладчыкам сярод спецыяльных навучальных устаноў, які змог забяспечыць гэтымі інструментамі ўсіх сваіх вучняў. Ён сам засвоіў гэты новы па тых часах інструмент і бліскуча вучыў ігры на ім сваіх выхаванцаў.

3 СЯМ’І ЧЫГУНАЧНІКА

Яго біяграфія — прыклад таго, як мэтаскіраванасць і працаздольнасць прыводзяць чалавека да высокіх дасягненняў. Валерый Іванавіч нарадзіўся ў вёсцы Капылы Высокаўскага раёна Брэсцкай вобласці ў сям’і чыгуначніка. Пасля трох класаў му-

таленавітага выканаўцы і педагога Аляксандра Кнотэ. У выніку праз чатыры гады першым на Брэстчыне паступіў у Беларускаю дзяржаўную кансерваторыю — вядома, на ўдарныя, дзе займаўся ў Марыі Мінянковай.

У Брэст вярнуўся ў 1975-м — пасля заканчэння кансерваторыі і некалькіх гадоў працы ў Маладзечанскім музычным вучылішчы. Стаў не толькі выкладчыкам каледжа па класе ўдарных, але і намеснікам дырэктара па вучэбнай рабоце. Ён не проста ўкладаў душу ва ўсю сваю дзейнасць, а літаральна жывіў на працы. І пры такой нагрузцы — заўсёды добразычлівая ўсмішка, вясёлы нораў, ветлівы погляд праніклівых вачэй. Ён быў адкрыты да стасункаў, з непадробнай цікавасцю слу-

віншуюць яе са святамі, цікавяцца яе справамi, прапануюць сваю пасільную дапамогу.

АКІЯН ВУЧНЯЎ

Калі згадваем Валерыя Грыгарука, першым словам, што ўзнікае ў падсвядомасці, становіцца — першы. У гэтым — увесь ягоны характар. Ён павінен быў стаць першым ва ўсім — самым-самым, гэтакім “вечным рухавіком”. Легендарнымі зрабіліся гісторыі пра тое, як ён выгадаваў самую вялікую трусіху на Брэстчыне, і пра гэта пісалі ў абласной газеце. Як злавіў на рыбалцы вялізнага сома, прывёз яго на сваіх “Жыгулях” да вучылішча і з гонарам паказаў усім прыгажуну. Ды ўсё ж самымі дарагімі для яго дасягненнямі былі перамогі вучняў на конкурсах. І тут ён зноў жа першы, таму што здолеў прывезці з конкурсаў рэкордную колькасць першых месцаў у Брэсцкім музычным вучылішчы.

Зусім маладым ён марыў стаць мараком, ды не трапіў у мараходку па стане здароўя. Але ніколі не здаваўся, любіў жыццё і здолеў такі рэалізаваць сваю “марскую” рамантыку: выгадаваў мора (ды што там мора — акіян) выдатных музыкаў і проста добрых людзей. Ён часта паўтараў ім, што “трэба быць фанатыкамі свайей справы” і што вучні абавязкова павінны перарасці свайго настаўніка.

Так і здарылася. Сяргей Панасюк стаў намеснікам начальніка ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Брэсцкага аблвыканкама. Людміла Кліндухова, як згадваўся вышэй, — прафесарам сталічнай Акадэміі музыкі. Алег Роўда — дырэктарам нашага каледжа імя Рыгора Шырмы. Мікалай Нярэзька — адным з найбольш шанаваных выкладчыкаў каледжа: ён прызнаны “Чалавекам года” Брэсцкай вобласці за 2016 год у сферы культуры, узнагароджаны медалём Францыска Скарыны. Вячаслаў Бахур — канцэртмайстрам групы ўдарных сімфанічнага аркестра Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра. Вялянцін Бабілін — артыстам сімфанічнага аркестра Вялікага тэатра Беларусі, Раман Малчанскі — артыстам Канцэртнага аркестра “Няміга”. Спіс можна працягваць да бяскончасці! І ўсе яны памятаюць чалавека, якому гэтым абавязаны. Яны памятаюць свайго Настаўніка!

Наталля ДРОЗД, выкладчык Брэсцкага музычнага каледжа імя Рыгора Шырмы

Фота з архіваў каледжа і асабістых збораў

Валерый Грыгарук падчас вучобы ў вучылішчы (1960-я гады).

наму дапамог вызначыцца з далейшым лёсам, вельмі хваляваўся за іх поспехі ці няўдачы. Таму не дзіва, што бываў на ўсіх іх вяселлях ды юбіляях, не гаворачы пра найбольш значныя выступленні. На ўсё жыццё запомніла тая ж Кліндухова, калі на сваім першым аспіранцкім канцэрте ўбачыла ў зале Валерыя Іванавіча: той спецыяльна дзеля гэтага прыехаў з Брэста ў Маскву, дзе Людміла працягвала навучанне.

Дадамо, што дарога ў Маскву была для яго звычайнай: адтуль ён прыво-

звычайнай школы ў Брэсце, дзе ён іграў на акардэоне, паступіў у Брэсцкае музычнае вучылішча (цяпер гэта і ёсць неаднаразова згаданы вышэй каледж імя Р.Шырмы) — на ўдарныя інструменты. Гэта быў 1960 год, педагогаў па профілі не хапала, і ўдарныя выкладаў... кларнетыст Уладзімір Майгула. Ды для захопленнага чалавека, якім быў Грыгарук, цяжкасці станавіліся хіба падставай для пошукаў дадатковых шляхоў прафесійнага росту. Ён рэгулярна ездзіў у Мінск на кансультацыі да

хаў суразмоўцу і сам лёгка мог знайсці займальную тэму для гутаркі.

Усе клопаты, а часам і нягоды працоўнага і сямейнага жыцця падзяляла з Валерыем Іванавічам яго жонка. Выдатная піяністка, таленавіты педагог, яна многія гады працавала канцэртмайстрам у яго класе, суправаджаючы вучняў мужа на ўсіх канцэртных і конкурсных выступленнях. І вучні заўсёды плацілі ёй шчырай удзячнасцю і павагай. Да гэтага часу многія з іх тэлефануюць Таццяне Сямёнаўне і

Вера ў прадвызначанасць

У свет, створаны гэтым майстрам, уваходзіш радасна і лёгка. Гэты свет адкрыты і ўсхваляваны, мужны і празрыста чысты. Людзі ў ім вылучаюцца спакойнай прыгажосцю, дабрыйнёй, схільнасцю да развагаў “пра час і пра сябе”. Мастак асэнсоўвае рэчаіснасць і дае ёй другое жыццё, адлюстроўваючы на палатне свае адносіны, свой настрой, сваю любоў. Дзякуючы творам Шчамялёва, мы быццам заглядваем у душу чалавека і праз яго барацьбу, шчасце, надзею, веру, смутак увачавідкі адчуваем рытмы часу.

Рытмы часу і думкі жывапісца. Бо кожнае палатно, як прасвятленне чалавечай сутнасці, дае адказ на пытанне, што шукае, што сцвярджае, што адстойвае сам творца, сведчыць аб яго адносінах да жыцця, раскрывае пафас яго творчасці. І таму любы твор мастака ў роўнай меры становіцца яго праграмай і споведдзю.

ЯГО ALTER EGO

І вось, прыйшоў час, калі народнаму мастаку нашай краіны Леаніду Дзмітрыевічу Шчамялёву спаўняецца 95! Цяжка паверыць у гэтую лічбу. Здаецца, што гэта нейкі ягоны жарт, прыдуманы пад дыктоўку неразлучнага з ім героя палотнаў, які вось ужо амаль 60 гадоў пры мастаку ў ролі вядучага. А раптам гэты вядучы — ён сам? Дакладней, ягоны двойнік — Леанід Шчамялёў, галоўны персанаж карцін, партрэтаў, нацюрмортаў, пейзажных песень і эпасаў, бліскучых малюнкаў.

Менавіта так. Уся ягоная творчасць — гэта Аўтапартрэт. Асоба, дзівосна светлая і чыстая, незаплямленая канонамі, штампамі і догмамі, часам неспакойная, імклівая, нястрыманая ў эмоцыях, часам спакойная і засяроджаная — да пары.

Але не — лічба 95 рэальная. Шматлікія кнігі, энцыклапедыі, каталогі, альбомы сведчаць: 5 лютага ў маэстра пэндзля ўгодкі — не проста круглыя, а пашанотныя! І ўсё ж, калі размова пра Шчамялёва, нават такім аб’ектыўным сведчаннем верыш з цяжкасцю, і на языку круціцца штосьці кшталту радкоў з дзіцячага Хармса: “Еще двадцать, еще тридцать, ну еще туда-сюда, а уж сорок, ровно сорок — это просто ерунда!” Ну, калі памножыць сімвалічныя “сорок” на два ды прыплюсаваць “пятнаццаць” — гэта і будзе самая існая шчамялёўская лічба, якая з’яўляецца чарговым стартавым падмуркам для новых творчых шукаванняў.

Успамінаю калег-аксакалаў Леаніда Дзмітрыевіча — Мікеланжэла, Тыцыяна, Паўла Кузняцова, Ван Дангена, Аскара Какошку, Мартыроса Сар’яна, Пабла Пікаса, Хуана Міра, Сальвадора Далі, якія, будучы ў вельмі сур’ёзным узросце, не адыходзілі ад сваіх мальбертаў.

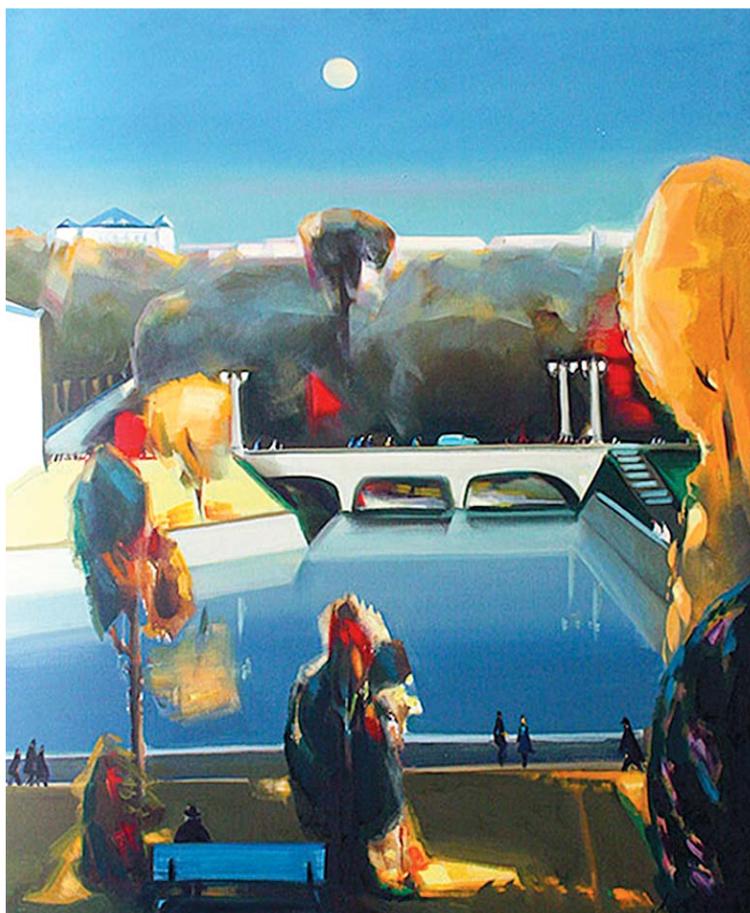
І хача мой сябра-юбіляр у апошні час не часта бывае ў сваёй майстэрні, у хатніх абставінах ён з алоўкам у руках можа вельмі прыгожа прыгадаць маладосць. Вось пару дзён назад я гасціў у яго і радаваўся таму, як цудоўна для сваіх гадоў выглядае пасівелы

маэстра. Як заўсёды, усмешлівы, добрамыслівы, жыццялюбны...

Вядома, гады бягуць. Я і сам даўно ўжо не той 25-гадовы юнак сярэдзіны 1960-х, калі ўпершыню сустрэў 42-гадовага Леаніда. Падумаць толькі — столькі дзесяцігоддзяў мы побач, мы — сябры!

ПАД КРЫЛОМ ЛЁСУ

Нягледзячы на нялёгкае жыццёвыя і творчыя перыпетыі, што выпалі на долю Шча-

Леанід Шчамялёў. "Вечэрні Мінск".

мялёва ў 1960 — 1970-я гады, лёс беражліва ахоўваў Вадалея пад сваім надзейным крылом, не даваў яму аніводнага шанцу збочыць з мастакоўскай каляіны, якую ён абраў адразу ж пасля вайны. Відавочна, заслужыў ён гэтае права — права заўжды заставацца сабой: са сваім баявым, франтавым юнацтвам, з пасляваеннай падзвіжніцкай працай, з адданай і палкай любоўю да жывапісу, да навакольнага свету, да беларускай зямлі, што яго нарадзіла.

У Шчамялёва — усё “сваё”. Таму што ён, ад прыроды надзелены талентам, жыве — і

Да юбілею Леаніда Шчамялёва

Віталь Цвірка, найбольш паважаны педагог Леаніда Дзмітрыевіча, аднойчы сказаў: “Не веру ў мастацтва, якое сублимуе ганебныя якасці чалавека — злосць, жорсткасць, агрэсіўнасць... Los Caprichos Гоі адлюстроўваюць ступені яго хваробы. А гэта часта падзея як вялікае дасягненне”. Вельмі неардынарная ацэнка знакамітых афортаў выбітнага іспанца...

Інакш кажучы, творца павінен паказваць свет па законах гармоніі, дабрыйні і любові да чалавека, каб глядач мог атрымаваць ад мастацтва радасць і надзею.

І СМУТАК, І СВЯТЛО

Жывапіс Шчамялёва па палічках не раскладзеш. Не атрымаецца, нават калі іх, гэтых палічак, будзе шмат. Надзвычай шматбаковы яго жывапіс, у ім кожны можа знайсці нешта асабістае. І гэта не залежыць ад таго, француз глядач ці беларус, армянін ці амерыканец, рускі ці літовец, не залежыць ад узросту, прафесіі, светаадчування. Магчыма, таму што ў мастацтве Шчамялёва многае пераплялося. Там ёсць і смутак, і настальгічная журба па незваротна зніклым — па маладосці, па сябрах, якіх ужо няма, па старажытных гарадах і мястэчках, па спрадвечнасці быцця.

Але там многа і святла, фантазіі, казачнасці. У яго творах

можна знайсці айчынную гісторыю, вайну, рэвалюцыю, паэзію белага снегу і блакітнага неба, вобразы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Уладзіміра Караткевіча, Канстанціна Каліноўскага, Льва Даватара, Міколы Гусоўскага, першага Вялікага князя ВКЛ Міндоўга, Аляксандра Пушкіна, Напалеона, Барыса Савінкава, Нестара Махно, шматлікіх сучаснікаў і блізкіх людзей, прыгожыя постаці жанчын і прыгожыя сілуэты коней, зыход лета, велічныя купалы храмаў, туманы ўначы, родную Віцебшчыну, Ясельду, Іслач, а таксама Грэцыю, В’етнам, Іспанію, Францыю, Літву...

ТАЯМНІЦА ЗАСТАЕЦЦА

Неяк я спытаў Леаніда: “У мастацтве ўсе шукаюць, і некаму здаецца, што ён знаходзіць залатое зерне, нехта вечна сумняваецца. А ты ці зрабіў сваё адкрыццё?” І вось што ён адказаў: “Магчыма, гэта падасца наўным, але я веру ў прадвызначанасць: кожны мае свой шлях у жыцці і мастацтве. Чалавек толькі рэалізуе тое, што закладзена ў ім прыродаю. Таму кожны па-свойму адчувае жыццё, мае свой жыццёвы рытм, сваю прастору, свой колер часу, свой маштаб, урэшце. У мастацтве нельга адкрыць новае, у мастацтве можна адкрыць сябе. Жывапіс — толькі адлюстраванне візуальнай зацікаўленасці светам, нават калі мастак сваім палатном гаворыць табе: паглядзі, які прыгожы заход, які дзіўны твар, якія прыгожыя ружы, які асляпляльна белы снег... Добры жывапіс — гэта найперш адлюстраванне праблем духоўнага быцця чалавека, погляд мастака на сусвет, на мінулае і будучае праз прызму асабістага бачання. І не больш. Да гэтага я і імкнуся...”

...Вось ужо больш за паўстагоддзя я мару адкрыць таямніцу мастака — і не магу зразумець, з якой крыніцы бяруцца яго карціны, што вылучаюць тую самую энергію Агні? Чаму я заўжды ў яго майстэрні адчуваю сябе ўтульна, а за яе межамі — не вельмі? Леанід шторы раз спрабаваў усё гэта растлумачыць. І не растлумачыў да канца. Таямніца застаецца. Я шукаю ў паэтычных зборніках прыдатную для тлумачэння цытату — і не магу знайсці. І думаю, што так яно і павінна быць. Каб мы ведалі, хто і як дыктуе паэту вершы, хто напявае кампазітару музыку, хто водзіць пэндзлем жывапісца, то страцілі б і першага, і другога, і трэцяга. Страцілі б таямніцу жыцця.

Барыс КРЭПАК
Фота Яўгена КОКТЫША

Рэдакцыя “К” сардэчна
віншуе народнага мастака,
нашага даўняга сябра Леаніда
Дзмітрыевіча Шчамялёва
з Юбілеем!

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

- Экспазіцыі:
- "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.;"
 - "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст.;"
 - "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.;"
 - "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.;"
 - "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.;"
 - "Мастацтва краін Усходу XIV — XX стст.;"

- Выставы:
- Выставачны праект "Святыя непадзеленай Царквы" — да 20 лютага.
 - Выстава "Леанід Шчамялёў. Жывапіс" (да 95-годдзя з дня нараджэння народнага мастака Беларусі) — з 6 да 18 лютага.
 - Выстава "Паэтыка пейзажаў Сямёна Дамарада" — да 11 лютага.
 - Выстава "Айчыне служым!" (да 100-годдзя Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь) — да 15 мая.
 - Выстава Вольгі Угрыновіч "У сутворчасці з прыродай" (фарфор, жывапіс) — да 4 сакавіка ў арт-кафе музея.
 - Виртуальная выстава "Настальгія па зіме. Сем зімовых пейзажаў Абрама Кроля".

Філіялы музея МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І ПАЛОВЫ XIX ст."

- г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.
- Пастаянныя экспазіцыі:
- "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
 - "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
 - "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст.".
 - Выстава акварэлі Ларысы Стрыжак і Наталлі Харольскай "Мы любім кветкі..." — да 15 лютага.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

- Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
- Пастаянная экспазіцыя.
 - Выстава "Жаночы сусвет" — да 11 сакавіка.
 - Лекторый "За кубачкам гарбаты" (серыя інтэрактыўных лекцый пра чатыры віды народнай творчасці). 3 лютага — "Кераміка", 10 лютага — "Драўляная скульптура і народны жывапіс". Пачатак лекцый а 12-й.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

- г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 327 43 22.
- Экспазіцыі:
- Абноўленая экспазіцыя "Старажытная Беларусь".
 - "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
 - Бестэрміновая акцыя "Адзіны білет", якая дазваляе

У МІНСКУ ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА" МОЖНА НАВЫЦЬ У НАСТУПНЫХ КРОПКАХ

МАГАЗІНЫ "БЕЛСАЮЗДРУК" КІЁСКІ "БЕЛСАЮЗДРУК"

- Падземны пераход ст.м. "Пятроўшчына".
- Падземны пераход ст.м. "Плошча Перамогі".
- Праспект Незалежнасці, 44.
- Вуліца Валадарскага, 16.
- ст.м. "Няміга", вул. М. Багдановіча.
- Праспект Пераможцаў, 5.
- Вуліца Рабкораўская, 17.
- Праспект Незалежнасці, 168, В.
- Вуліца Лабанка, 2.

мінчанам і гасцям сталіцы наведаць музей і яго шэсць філіялаў, набыўшы ўсяго адзін білет у любым з іх.

- Аўтарскі праект Ахрэма Белабровіка **VKL3D**.
- Акцыя "Вольнае піяніна" — кожны дзень з 16.00 да 19.00.

Выставы:

- Выстава "Беларусь: адраджэнне духоўнасці".
- Выстава "Ад рымскага дэнарыя да беларускага рубля".
- Часовая экспазіцыя "Традыцыйная мастацкая культура Беларусі" — з 8 да 25 лютага.
- Выстава "Great Britain" (сумесны адукацыйны праект мастацкіх Антаніны Пётрыкоўскай і музея) — да 18 лютага.
- Выстава жывапісу Ганны Конанавай "Сонечная вяршыня" — з 6 да 25 лютага.
- Выстава твораў Настасі Балыш "Таямніцы сцягла" — да 17 лютага ў музейнай прасторы "Галерэя".

Філіялы музея **ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДУ РСДРП** г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

- Абноўленая экспазіцыя, прымеркаваная да 100-годдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі (залы дапоўненыя новымі прадметамі амаль з усіх фондавых калекцый музея).
- Экспазіцыйны праект "Мінск 1917", прысвечаны гісторыі горада ў рэвалюцыйны 1917 год — да 11 сакавіка.
- Аўтарская выстава фатаграфіі А.Лінемана "13-е Акно" — да 25 лютага.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ г. Мінск, вул. К.Маркса, 38. Тэл.: 327 46 11.

- Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 327 06 33.

Экспазіцыі:

- "Сезонныя змены".
- "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
- "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
- "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
- "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
- Выстава "Жывыя цмокі" — да 25 лютага.
- "Мінск, вул. Казінца, 117 (будынак кінатэатра "Электрон"). Тэл.: +37529 123 60 53.
- Выстава "Сафары парк".
- Атракцыён "Стужачны

лабірынт".

- Атракцыён "Лазерны квэст".

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ г. Мінск, Музычны зав., 5. Тэл.: 220 26 67.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях";
- "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў Х — XIX стст."; "Беларуская музычная культура XX ст."; "Тэатральная культура Беларусі XX ст.".
- Выстава "Легенда беларускай оперы" (да 90-годдзя з дня нараджэння рэжысёра оперы, народнага артыста Беларусі С.А. Штэйна) — да 11 лютага.

ГАСЦЁЎНА УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА г. Мінск, вул. Старавіленская, 14. Тэл.: 286 74 03.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Майстар-класы: Музейныя заняткі "Тэатральная лялька" для дзяцей 5+.
- Інтэрактыўныя музейныя заняткі "Асновы акцёрскага майстэрства" для дзяцей ад 5 да 10 гадоў.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО г. Мінск, вул. Святрдовы, 4. Тэл.: 327 10 75.

- Пастаянная экспазіцыя.
- "Асабліва фатаграфія" (першая выстава Секцыі аналагавай фатаграфіі Беларускага аб'яднання фатографу) — да 18 лютага.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8. Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.

Музей працуе: пн. — выхадны, аўт. — нядз. — ад 10-й да 18-й, сер. — ад 12-й да 20-й.

- Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ" г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; +37529 551 80 51, + 37529 190 31 49.

Палацавы ансамбль

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Гарнітурная лялька і кабінетная бронзавая скульптура" з калекцыі Мікалая і Алены Байрачных — да 4 лютага.
- Гістарычны квэст "Таямніцы і загадкі палаца Радзівілаў". Па папярэдніх заяўках.
- Сектар экскурсійнай

і інфармацыйнай дзейнасці Вул. Гейсіка, 1.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава "Дуэт" з калекцыі майстроў выцінанкі Алены Шаліма і Наталлі Гамаюнавай. Ратуша Вул. Савецкая, 3.
- Пастаянная экспазіцыя.
- Квэст "Выхадкі старога захавальніка". Па папярэдніх заяўках.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР" г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Міжнародная перасоўная выстава "Лагер смерці Трасцянец. Гісторыя і памяць" — да 25 лютага.
- Тэатралізаваная экскурсія "І зноў ажываюць паданні".
- Экскурсія з элементамі дэгустацыі "У гасці да Пана Каханку".
- Дзіцячая тэатралізаваная экскурсія "Чароўная гісторыя ў Мірскім замку".
- Музейныя заняткі.
- Музейная фотапляцоўка.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыі:

- "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
- Экспазіцыя "Склеп" на сядзібе Якуба Коласа.
- Тэматычныя экскурсіі і лекцыйныя заняткі.
- Тэатралізаваныя прадстаўленні паводле беларускіх народных казак.
- Музейныя майстар-класы і заняткі.
- Мультымедычны комплекс "Чалавек. Асоба. Час".
- Пешая экскурсія "Мясцінамі Коласа ў Мінску".
- Інтэрактыўныя праграмы для сямейных наведвальнікаў, квэст-гульня "Таямніцы дома Песняра".
- Выстава "Жывыя малюнкi, вобразы, сімвалы..."
- (да 90-годдзя з дня нараджэння народнага мастака Беларусі Уладзіміра Стэльмашонка) — з 6 лютага.

Акцыі:

- "Самы лепшы дзень" (дзень нараджэння ў музеі).
- Віншаванне ад музея, фотасесія "У дзень вяселля — у музей!"

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 327 78 66.

Экспазіцыі:

- Пастаянная экспазіцыя "Шляхі" з праглядам ролика ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей "Хлопчык і лётчык", галаграфічным тэатрам.
- Інтэрактыўныя музейныя праграмы "У пошуках папараць-кветкі", "Вячоркі".
- Выстава "Yiwaga Kuju — маршрут Кэнінга: мастацтва абарыгенаў пустыні Заходняй Аўстраліі" — да 14 лютага.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

Філіялы Музея гісторыі горада Мінска **ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА** г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- "Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва".

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА г. Мінск, пл. Свабоды, 15. Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыі:

- "Мастак Грамадзянін. Герой". Прысвечана Ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхалу Савіцкаму.
- "Мінск губернскай. Шляхецкі побыт".
- Выстава "Мастак і Чалавек" (да 90-годдзя з дня нараджэння народнага мастака Беларусі Уладзіміра Стэльмашонка) — да 11 лютага.
- Выстава жывапісу Сілвы Лінартэ (Латвія) "Адлюстраванне" — да 4 лютага.
- Выстава "Леў Барадунін. Легенда спартыўнай фатаграфіі" — да 25 лютага.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША г. Мінск, пл. Свабоды, 2а. Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

- "Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет".

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА" г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8. Тэл.: 321 24 30.

- Пастаянная экспазіцыя.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10. Тэл.: 285 18 86.

Экспазіцыя:

- "Кола часу" — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ" г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 8. Тэл.: 321 24 30.

- "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж" (пастаянная экспазіцыя па гісторыі гужавога транспарту жыхароў Мінска XIX — пачатку XX стст.).
- Виртуальная гульня "Карэтны майстар".

ЭКСПАЗІЦЫЯ "МІНСКАЯ КОННАЯ ЧЫГУНКА" г. Мінск, вул. Кірылы і Мяфодзія, 6.

- Экспазіцыя складаецца з некалькіх раздзелаў, якія распавядаюць пра жыццё Мінска 1890 — 1920-х гг.

АРТ-ГАСЦЁЎНА "ВЫСОКАЕ МЬСТА" г. Мінск, вул. Герцэна, 2а. Тэл.: 321 24 30.

- Выстава мастацкага

Па пытаннях размяшчэння рэкламы ў газеце "Культура" звяртайтесь па тэлефоне + 375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41, альбо пішыце на электронны адрас [kultura@tut.by!](mailto:kultura@tut.by)

тэкстылю і касцюма "Гіперсвязі" студэнтаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў — да 25 лютага.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ г. Ліда, вул. Перамогі, 37а. Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Прырода Лідчыны".
- "Сучаснае мастацтва краю" (жывапіс, графіка, скульптура, мастацкае шкло).

Выставы:

- Выстава "Майстэрня заслужанага дзеяча мастацтваў Беларусі, сябра Саюза мастакоў Беларусі Уладзіміра Мурашвера".
- "Вядзем пачатак мы ад Гедыміна...".
- Мемарыяльныя пакоі Вялянціна Таўлая.
- Выстава са збору А.Фішбайна "Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст.".
- Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка 60-х".
- Выстава "Вайны свяшчэнныя старонкі".
- Выстава "Надзейны шчыт краіны".
- Выстава "Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт".
- Выстава "Жыве мая ліра нанова!"

НАВАГРУДСКІ ГІСТОРЫКА-КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ г. Навагрудка, вул. Гродзенская, 2. тэл. (8-01597) 2 14 70.

Экспазіцыя:

- "Гісторыя Навагрудчыны са старажытных часоў да Вялікай Айчыннай вайны".
- "Музей яўрэйскага супраціўлення ў Навагрудку".

ДОМ-МУЗЕЙ АДАМА МІЦКЕВІЧА Ў НАВАГРУДКУ г. Навагрудка, вул. Леніна, 1. Тэл.: (8-01597) 2 43 40 (каса).

Экспазіцыя:

- "Жыццё і творчасць Адама Міцкевіча".
- Пастаянныя выставы: "Свято кухні Міцкевічаў", "Малюнкi сельскага жыцця", "Пан Тадэвуш" праз час і народы".

ГАЛЕРЭІ

"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ" г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1. Тэл.: 327 26 12.

- Выстава керамікі беларускіх майстроў "Між рукамі і пальцямі" — да 8 лютага.
- Выстава твораў Аляксандра Адамава "Азірніся на дом свой" — з 5 да 21 лютага.
- Выстава карцін дагестанскага мастака і пісьменніка Марата Гаджыева "Зунзучані" ("Святанне") — з 8 лютага.

УВАГА! ТУТ МАГЛА БЫЦЬ ВАША АФІША!

Звяртайтесь: +375 17 286 07 97, +375 17 334 57 41 (факс) kultura@tut.by

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.

- 3 — "Тры парсючкі" (балет у 2-х дзях) С.Кібіравай. Пачатак а 12-й.
- 3 — "Паяцы" (опера ў 2-х дзях) Р.Леанкавала.
- 4 — "Карсар" (балет у 3-х дзях) А.Адана, Ц.Пуні, Л.Дэліба, Р.Дрыга, П.Альдэнбургскага. Прэм'ера. Пачатак а 18-й.
- 4 — Канцэрт "Я памятаю вальса гук цудоўны..." (выконваюць вядучыя салісты оперы і струнны квінтэт "Серзнада"). Камерная зала імя Л.П.Александровіч. Пачатак у 18.30.
- 6 — "Макбет" (опера ў 3-х дзях) Дж.Вердзі.
- 7 — "Бахчысарайскі фантан" (балет у 3-х дзях) Б.Асаф'ева.

- 8 — "Травіята" (опера ў 3-х дзях) Дж.Вердзі. Прэм'ера.
- 10 — "Пікавая дама" (опера ў 2-х дзях) П.Чайкоўскага (да юбілею лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь Аляксандра Касцючэнкі).

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫВ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ" г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл./факс: 334 60 08.

- 3 — "А мне не сорамна!.." (больш чым казка) Л.Усцінава. Пачатак аб 11-й.
- 3 — "Тры Жызлі" (драма) А.Курэйчыка.
- 4 — "Мабыць?" (спектакль-даследаванне) А.Марчанкі.
- 5 — "Папялушка" (дзіцячы тэатр "Ронд" прадстаўляе) Я.Шварца.
- 6 — "Ліфт" (хроніка аднаго злачынства) Ю.Чарняўскай.

- 7 — "Ціхі шэпэт сыходзячых крокаў" (сон у 2-х дзях) Д.Багаслаўскага.
- 8 — "Сіняя-сіняя" (Магілёўскі абласны тэатр лялек прадстаўляе галюцынацыю ў адной дзеі) У.Караткевіча.
- 9 — "Гэта ўсё яна" (драма) А.Іванова.
- 10 — "Гісторыя двух сабак" (спектакль для дзяцей і дарослых) Я.Конева. Пачатак аб 11-й.
- 10 — "А ці будзе заўтра" ("7 дзён без антракту") Д.Багаслаўскага.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫВ БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛКА" г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.

- 4 — "Папялушка, або Крышталёвыя чаравічкі" Ш.Пяро. Пачатак аб 11-й.
- 10 — "Вясёлы Дарафей" (інтэрактыўная казка). Пачатак аб 11-й.